

STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY SKRWILNO

ZARZĄD GMINY SKRWILNO

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY SKRWILNO**

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXIX/120/97
Rady Gminy Skrwilno
z dnia 19 listopada 1997 r.

WOJEWÓDZKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO WE WŁOCŁAWKU

w sprawie uchwalenia "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno".

Na podstawie art.7 ust.1 pkt 1, art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym /Dz.U.Nr 13,poz.74 z 1996 r.-tekst jednolity/, uchwały Nr IX/46/95 Rady Gminy w Skrwilnie w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno, art. 7 ust.6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym/Dz.U.Nr 89,poz.415 z późn.zm./ Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1

1. Uchwala się "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno".
2. Studium wymienione w ust. 1 składa się z dwóch części:
 - 1/ tekstu zawierającego mapki poglądowe w skali 1: 50000 stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały.Nr 1,
 - 2/ rysunku obejmującego obszar gminy w granicach administracyjnych w skali 1: 10000 stanowiącego załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
mgr Stanisław Lipiński

Włocławek, ul. Okrzei 74, tel. dyr. 32 78 22, tel. 32 59 56, 32 69 09

Dyrektor Biura - mgr Zbigniew Brenda

DYREKTOR

mgr Zbigniew Brenda

ZESPÓŁ PROJEKTOWY

**Główny projektant: mgr Bogumiła Germanowska
upr. urb. MGPIB nr 1394/94**

mgr Bogumiła Germanowska
projektant miejscowych planów
Uprawnienia nr ewid. 1394/94
Ministra Gosp. Przestrz. i Bud.

Projektant prowadzący: mgr inż. Alicja Dworzańska

B.Germanowska
A.Dworzańska

**Projektanci branżowi: mgr Bogumiła Germanowska
mgr inż. Alicja Dworzańska
mgr inż. Wiera Kulczyńska
mgr Małgorzata Sobotka
inż. Henryk Nencka
inż. Andrzej Grabowski**

B.Germanowska
A.Dworzańska
W.Kulczyńska
M.Sobotka
H.Nencka
A.Grabowski

Asystenci:

**tech. Maria Spytowska
tech. Jolanta Sochocka
tech. Irena Kamińska
tech. Janina Kalinowska
tech. Bożena Mielczarska**

M.Spytowska
J.Sochocka
I.Kamińska
J.Kalinowska
B.Mielczarska

Włocławek, 1997r.

WŁADZE GMINY SKRWILNO

Rada Gminy

- Przewodniczący Rady Gminy Stanisław Lipiński
- Z-ca Przewodniczącego Ryszard Ornowski
 Jarosław Drozdowski

ZARZĄD GMINY

- Przewodniczący Zarządu:
 Wójt Gminy Andrzej Tatkowski
- Członkowie: Witold Ziomek
 Marek Raszkowski
 Jan Piłśniak
 Ludwik Stankiewicz
 Jerzy Słabkowski

Urząd Gminy - stała współpraca:

- Inspektor d/s Budownictwa: Maria Meler
- Inspektor d/s Gospodarki Wodnej,
 Ochrony Środowiska Józef Ksyt

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP - CZĘŚĆ INFORMACYJNA	9
1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA	10
1.2. PRZEDMIOT, CEL ZADANIA STUDIUM	10
1.3. PRZEBIEG CZYNNOŚCI FORMALNO-PRAWNYCH	10
1.4. FORMA OPRACOWANIA	11
1.5. BAZA DANYCH OPRACOWANIA „STUDIUM...”	12
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU	14
2.1. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	16
2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA NA OBSZARZE GMINY	16
2.3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	18
2.3.1. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	18
2.3.2. Stan i ochrona środowiska kulturowego	28
2.3.3. Uwarunkowania społeczno-demograficzne	29
2.3.4. Uwarunkowania stanu zabudowy i zagospodarowania terenów	33
2.3.5. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego uzbrojenia terenu	42
2.3.6. Uwarunkowania wynikające z zakresu komunikacji i transportu	45
2.4. IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	47
2.4.1. Obszar o wysokich walorach przyrodniczych i naruszonej równowadze w zagospodarowaniu przestrzennym	47
2.4.2. Obszar o wysokich wartościach ekologicznych i presji społeczności lokalnej na intensyfikację gospodarki łąkowo-pastwiskowej	48
2.4.3. Tereny zagrożone ze względu na stan czystości wód	48
2.4.4. Obszary rolniczo nieprzydatne	48
2.4.5. Obszary o bardzo niskim wyposażeniu w infrastrukturę techniczną i społeczną	49
2.5. POZOSTAŁE OBSZARY PROBLEMOWE	49
2.6. SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY	50
3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	53
4. POLITYKA PRZESTRZENNA	56
4.1. KIERUNKI OCHRONY WARTOŚCI I ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	57

4.1.1. Obszary, obiekty podlegające ochronie prawnej do zachowania i utrzymania wartości środowiska	57
4.1.2. Obszary podlegające ochronie prawnej do podwyższenia rangi ochrony	58
4.1.3. Obszary, obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną	58
4.1.4. Inne obszary, obiekty o wartościach przyrodniczych wymagające ustanowienia zasad ochrony	60
4.1.5. Przyrodnicze zasady gospodarowania w obszarach głównych funkcji gospodarczych i społecznych	61
4.2. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY ZASOBÓW I WALORÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	62
4.2.1. Obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską do zachowania	62
4.2.2. Obszary, obiekty o wartościach kulturowych do ochrony konserwatorskiej	63
4.2.3. Obszary o wartościach kulturowych do ochrony archeologicznej	64
4.3. KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	64
4.4. ZASADY GOSPODAROWANIA ZASOBAMI LEŚNYMI	64
4.5. KIERUNKI I ZASADY ROZWOJU ROLNICTWA	65
4.5.1. Obszary o wysokiej wartości rolniczej do wspierania produkcji rolnej ze wskazaniem rozwoju rolnictwa ekologicznego	65
4.5.2. Obszary o niskiej wartości rolniczej do utrzymania produkcji rolnej i rozwoju innych działań gospodarczych z szansą rozwoju agroturystyki	66
4.6. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI	67
4.7. ZASADY GOSPODAROWANIA W OBSZARACH ZABUDOWANYCH	68
4.8. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW PREFEROWANYCH DO DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH	68
4.9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	70
4.10. KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO	71
4.11. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENIA OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH	73
4.11.1. Obszar turystyczny wymagający uporządkowania struktury przestrzennej dla zachowania wartości i zasobów środowiska przyrodniczego	73

4.11.2. Obszar trwałych użytków zielonych „Okalewo-Zofiewo” do przywrócenia wykorzystania gospodarczego z zachowaniem wartości ekologicznych	74
4.11.3. Wody powierzchniowe pozaklasowe do rehabilitacji bądź rekultywacji	74
4.11.4. Obszary nieprzydatne rolniczo, do zalesień	75
4.12. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENÍ POZOSTAŁYCH OBSZARÓW	75
4.12.1. Obszary o bardzo niskim wyposażeniu infrastrukturalnym wymagające działań dla podniesienia jakości życia mieszkańców	75
4.12.2. Tereny poeksploatacyjne do rekultywacji	75
4.12.3. Tereny zgrupowania źródeł emisji zanieczyszczeń do atmosfery	76
4.12.4. Tereny wokół zbiorników wodnych i cieków do ochrony	76
4.12.5. Tereny do wyznaczenia i zagospodarowania stref ochronnych ujęć wody	76
4.13. GŁÓWNE STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ	78
4.13.1. Strefa aktywności gospodarczej - „G”	78
4.13.2. Strefa utrzymania i wspierania funkcji rolniczej - „R”	78
4.13.3. Strefa dostosowania działań gospodarczych do wartości środowiska przyrodniczego - „E”	78
4.14. GŁÓWNE KIERUNKI POWIĄZAŃ PRZESTRZENNYCH PONADLOKALNYCH	79
5. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI	80
5.1. POLITYKA LOKALIZACYJNA	
5.1.1. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w trakcie trwania procesu planistycznego	81
5.1.2. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe	81
5.2. POLITYKA REALIZACYJNA	82
5.3. WNIOSKI DO STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WŁOCŁAWSKIEGO	82
6. POTRZEBY OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA	84
7. SŁOWNIK WAŻNIEJSZYCH POJĘĆ	87

Spis tabel załączonych w tekście

- Tabela nr 1 Wielkość emisji zanieczyszczeń 27
- Tabela nr 2 Ludność gminy 32
- Tabela nr 3 Wskaźniki demograficzne 30
- Tabela nr 4 Potencjał ludnościowy gminy - prognoza 36
- Tabela nr 5 Zatrudnienie wg sektorów gospodarki 37
- Tabela nr 6 Użytkowanie terenów 33
- Tabela nr 7 Struktura własności gruntów 34
- Tabela nr 8 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych
- Tabela nr 9 Struktura zasiewów 32
- Tabela nr 10 Stan zwierząt gospodarskich 35
- Tabela nr 11 Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich 37

Wykaz rysunków do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno”

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- Rys. 1 System powiązań przyrodniczych zewnętrznych
- Rys. 2 Zasoby i walory środowiska. Środowisko abiotyczne i kulturowe
- Rys. 2a Środowisko biotyczne
- Rys. 3 Stan i zagrożenia środowiska
- Rys. 3a Potencjalny system przyrodniczy gminy
- Rys. 4 Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Rys. 4a Pogłowie zwierząt
- Rys. 5 Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych
- Rys. 6 Turystyka i rekreacja
- Rys. 7 Gospodarka wodno-ściekowa
- Rys. 8 Infrastruktura techniczna
- Rys. 9 Zaopatrzenie w energię elektryczną
- Rys. 10 Komunikacja
- Rys. 11 Infrastruktura społeczna

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- Rys. 12 Kierunki zagospodarowania przestrzennego

1. WSTĘP - CZĘŚĆ INFORMACYJNA

1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami), art. 6, art. 67 ust. 3.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym art. 7 ust.1, pkt 1 (Dz. U. Nr 13 z 1996r., poz. 74 tekst jednolity z późniejszymi zmianami).
- Uchwała Nr IX/46/95 Rady Gminy w Skrwilnie z dnia 7 marca 1995 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno”.
- Umowa o dzieło Nr 6/95 zawarta w dniu 7 września 1995 roku pomiędzy Zarządem Gminy Skrwilno a Wojewódzkim Biurem Planowania Przestrzennego we Włocławku na wykonanie pracy pt. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno” z późniejszymi aneksami.

1.2. PRZEDMIOT, CEL ZADANIA STUDIUM

† Przedmiotem opracowania jest obszar gminy Skrwilno w granicach administracyjnych o powierzchni 124,35 km² z uwzględnieniem problemów stykowych gmin ościennych województwa włocławskiego oraz województwa ciechanowskiego, płockiego i toruńskiego Studium jest dokumentem z mocy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym obowiązko-wo sporządzonym przez każdą gminę.

Studium sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej samorządu lokalnego z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa.

Podstawowe treści i zadania studium są następujące:

- rozpoznanie i diagnoza aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem
- sformułowanie kierunków rozwoju przestrzennego
- ustalenie zasad polityki przestrzennej (podstawowych reguł działania w przestrzeni)
- stworzenie podstawy do koordynacji działań w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (koordynacja planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych bez planów)
- promocja gminy.

Prawnie studium nie jest przepisem gminnym, jest jedynie aktem kierownictwa wewnętrznego gminy; nie może być podstawą wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Działania w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z treścią studium.

1.3. PRZEBIEG CZYNNOŚCI FORMALNO-PRAWNYCH

Prace nad „Studium...” rozpoczęte zostały jako kontynuacja prac nad miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego prowadzonych od 1993 roku zgodnie z ustawą z dnia 12 lipca 1984 roku o zagospodarowaniu przestrzennym.

W związku z uchwaleniem ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym w 1994 roku podjęta została decyzja o przerwaniu prac nad Planem i rozpoczęciu opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno z wykorzystaniem materiałów zgromadzonych i wykonanych do Planu.

- 1) Formalne czynności nad „Studium...” rozpoczęte zostały z chwilą podjęcia przez Radę Gminy stosownej uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium - Uchwała Nr IX/46/95 Rady Gminy w Skrwilnie z dnia 7.03.1995r.
- 2) Przy gromadzeniu materiałów wejściowych Zarząd Gminy wystąpił do organów i instytucji o przedłożenie wg swojej właściwości materiałów i wniosków do Studium - pismo z dnia 17 marca 1995r., - do 32 jednostek.
Odpowiedzi uzyskano od 8 jednostek, wcześniej do „Planu...” uzyskano od 5 jednostek.
- 3) Po zakończeniu etapu uwarunkowań wyniki prac były przedmiotem prezentacji, dyskusji i konsultacji na forum Zarządu Gminy w dniu 12 lutego 1997 roku.
- 4) Kolejny etap prac polegający na określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego i sformułowaniu polityki przestrzennej gminy - dyskutowano i weryfikowano na posiedzeniu Zarządu Gminy w dniu 4 marca 1997 roku.
- 5) Projekt „Studium...” poddany został obligatoryjnemu opiniowaniu w zakresie właściwości przez: organy uprawnione na mocy przepisów szczególnych, Wojewodę, zarządy gmin sąsiednich, właściwe terytorialnie organy wojskowe i bezpieczeństwa państwa. Na 32 jednostki zaproszone do opiniowania, opinię uzyskano od 13.
Opiniowanie rozpoczęte zostało spotkaniem z Zarządem Gminy w dniu 28 maja 1997 roku.
- 6) Omówienie zgłoszonych opinii do projektu „Studium...” nastąpiło w dniu 1 października 1997r., i 29 października 1997r., na posiedzeniu Zarządu Gminy. Uwagi zostały uwzględnione.
- 7) Studium uchwalono Uchwałą Nr XXIX/120/97 Rady Gminy w Skrwilnie z dnia 19 listopada 1997r.

1.4. „FORMA OPRACOWANIA”

Studium w fazie projektu sporządzone zostało w formie:

- opisowej zawierającej załączniki graficzne w skali 1:50 000
- graficznej składającej się z dwóch plansz podstawowych w skali 1:10 000
 - planszy „Uwarunkowań rozwoju”
 - planszy „Kierunków zagospodarowania przestrzennego”.

Elaborat uchwalony zawiera:

- *część opisową* zawierającą treści odnośnie działań leżących w kompetencji władz gminy w formie postulatywnej dotyczącej innych podmiotów zaangażowanych w rozwój tego obszaru lub jego części. Część opisowa ze względu na jej rolę promocyjną jest bogato ilustrowana graficznie, zawiera syntetyczne zestawienie liczbowe itp.
- *część graficzną* w postaci planszy „Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” w skali 1:10 000 (plansza w technice trwałej, matryca).

Część graficzna zawiera:

- obszary ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego
- obszary rolnicze
- obszary do działań inwestycyjnych

- obszary do przekształceń
- komunikacje
- infrastrukturę techniczną w postaci korytarzy przebiegu poszczególnych mediów oznaczonych literowo zarówno istniejących jak i projektowanych. Korytarze nie zostały pokazane graficznie w terenach zabudowanych wsi Skrwilno i Okalewo ze względu na czytelność innych zagadnień. Tereny powierzchniowe oznaczone zostały ideowo ze wskazaniem miejsca.

Ponadto w toku opracowania Studium zgromadzony został następujący materiał dokumentacyjny:

- dokumentacja formalno-prawna Studium, w tym opinie organów i instytucji
- dokumentacja merytoryczna w tym:
 - plansza ograniczeń i preferencji w skali 1:25 000
 - analiza usług dla ludności (kalka) w skali 1:25 000
 - prognoza demograficzna.

1.5. BAZA DANYCH DO OPRACOWANIA „STUDIUM...”

1. Inwentaryzacja urbanistyczna gminy Skrwilno (materiał wejściowy do projektu zmian miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy) - wykonano marzec-czerwiec 1993r.
 2. Ocena warunków fizjograficznych dla gminy Skrwilno wyk. PPG-K, Warszawskie Przedsiębiorstwo Geodezyjne, 1986r.
 3. Studium zagospodarowania przestrzennego województwa wrocławskiego:
 - Baza poznawcza i diagnoza stanu istniejącego
 - Uwarunkowania
 - Koncepcja wstępnaOpracowanie wykonane przez WBPP we Wrocławku, 1995-1996r.
 4. Wstępna waloryzacja przyrodnicza gruntów leśnych i nieleśnych Nadleśnictwa Skrwilno, wyk. Nadleśnictwo Skrwilno 1995r.
 5. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno, uchwalony w 1987 roku.
 6. Miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla domków jednorodzinnych we wsi Skrwilno, uchwalony w 1984 roku.
 7. Materiały planistyczne do zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Skrwilno w zakresie przebiegu magistrali gazociągów DN 300 i DN 100, wyk. WBPP we Wrocławku 1995-1996r.
 8. Raport o stanie środowiska przyrodniczego w województwie wrocławskim wg stanu na dzień 31.12.1993r., WIOŚ 1994r.
 9. Raport o stanie środowiska województwa wrocławskiego w roku 1994, WIOŚ 1995r.
 10. Raport o stanie środowiska w województwie płockim w 1993r., WIOŚ w Płocku 1994r.
 11. Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska na terenie gminy Skrwilno, woj. wrocławskie - Zakład Usług Geologicznych „GEO-WIERT”sc Kielce 1994-1996r.
-

12. Ocena wpływu na faunę kręgowców prac związanych z odnowieniem melioracji kompleksu łąkowego „Zofiewo-Okalewo”. Prof. dr hab. A. Przystalski, UMK Toruń, 1994r.
13. Dokumentacja: Melioracje użytków zielonych, regulacja rzeki Okalewki i zagospodarowanie pomelioracyjne, zadanie „Okalewo-Zofiewo”. Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „Melbud” w Toruniu, 1994r.
14. Granica polno-leśna, gm. Skrwilno - WBiTR we Włocławku, 1994r.
15. Wytyczne i postulaty konserwatorskie do ochrony obiektów i zespołów zabytkowych gminy Skrwilno, Olga Krut-Horonzia, Ewa Szulc, 1994r.
16. „Program wodociągowania gminy Skrwilno” - opracowany przez Biuro Usług Projektowych „Kamil” - Toruń, czerwiec 1993r.
17. Koncepcja programowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji dla gminy Skrwilno - opracowana przez Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „Melbud” - Toruń, listopad 1996r.
18. Program „Likwidacja centrali ręcznej CB a w zamian wybudowanie centrali cyfrowej o pojemności 710 NN w miejscowości Skrwilno oraz postawienie modułu wymienionego w Okalewie o pij. 220 NN” - Włocławek, Telekomunikacja Polska SA, Zakład Telekomunikacji, wrzesień 1995r.
19. „Koncepcja programowa gazyfikacji siecią gazową średniego ciśnienia gminy Skrwilno” opracowana przez Biuro Techniczno-Handlowe Ciepłownictwa, Wodociągów i Kanalizacji - Warszawa, listopad 1995r.
20. „Małe i średnie zblokowane oczyszczalnie ścieków” - Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Oddział w Krakowie - Kraków, 1995r.
21. Roczniki statystyczne województwa włocławskiego z lat 1986, 1991, 1993, 1995 wyd. przez Wojewódzki Urząd Statystyczny we Włocławku.
22. Podstawowe dane statystyczne według miast i gmin za 1994 rok wyd. przez Wojewódzki Urząd Statystyczny we Włocławku.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

GMINA SKRWILNO

Położenie w województwie wrocławskim

2.1. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

† Skrwilno jest najbardziej wysuniętą gminą na północny wschód i graniczy z województwem toruńskim, ciechanowskim i płockim, co powoduje liczne powiązania z terenami otaczającymi o znaczeniu regionalnym a nawet makroregionalnym.

Na podstawie analiz zagadnień ekologicznych, gospodarczych i społecznych wyodrębnia się następujące powiązania:

1) Powiązania makroregionalne

1. Obszar zlewni rzeki Skrwy (wschodnia i północna część gminy) - powiązanie z województwem płockim i ciechanowskim w zakresie obszarów prawnie chronionych oraz kwalifikujących się do objęcia ochroną, wspólne zagospodarowanie turystyczne obszaru.
2. Obszar północno-wschodniej części gminy o wysokich zasobach i walorach przyrodniczych styka się z Góznienińsko-Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym oraz przyrodniczym obszarem funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski” - województwo toruńskie, ciechanowskie, włączenie obszaru dla ujednoczenia form ochrony i umożliwienia rozwoju turystyki.
3. Gazociąg wysokiego ciśnienia Sierpc-Brodnica dla zaopatrzenia w gaz gmin północnego Mazowsza.

2) Powiązania regionalne

1. Zlewnia Jeziora Urszulewskiego - wspólne użytkowanie z gminą Rogowo, województwo wrocławskie oraz gminą Szczutowo, województwo płockie w zakresie ochrony i rozwoju turystyki i rekreacji.
2. Obszar źródliskowy rzeki Rypienicy w środkowo-zachodniej części gminy - powiązanie z gminą Rypin, województwo wrocławskie dla ochrony obszaru przed zagrożeniami.
3. Obszary przygraniczne wzajemnych powiązań w zakresie infrastruktury społecznej (szkolnictwo, ochrona zdrowia, kultura) dla podniesienia poziomu usług.
4. Drogi krajowe: Mława-Rypin nr 563 i Bielsk-Brodnica nr 560 jako połączenia komunikacyjne regionalne i międzyregionalne.

2.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PAŃSTWA NA OBSZARZE GMINY

Zgodnie z art.1 ust. 1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89 z 1994r., poz. 415 z późn.zmian.), „przy określaniu zakresu oraz sposobu postępowania w sprawach przeznaczenia terenów na określone cele i ustalenia zasad ich zagospodarowania, przyjmuje się rozwój zrównoważony jako podstawę tych działań...”

Sfera ekologiczna

Na terenie gminy występują obiekty oraz obszary wieloprzestrzenne ustanowione na poziomie województwa i kraju na podstawie przepisów ustaw szczególnych:

- rezerwat przyrody „Okalewo” zatwierdzony zarządzeniem nr 56 MLiPDZ z dnia 3.05.1965r., (M.P. Nr 26, poz. 132) - naturalny zasięg występowania świerka
-

- obszar chronionego krajobrazu „Źródła Skrwy”, obejmujący część gminy - Uchwała nr XX/92/83 WRN we Włocławku z dnia 15.05.1983r., oraz obwieszczenie Wojewody Włocławskiego z dnia 2.11.1992r., w sprawie sprostowania błędu w Dz. Urz. W.W Nr 24 z 1990r., poz. 222 (Dz. Urz. W.W. Nr 12 z dnia 6.11.1992r., poz. 52).
 - pomniki przyrody:
 - dąb - Skrwilno park - rejestr wojewódzki poz. nr 20
 - buk - Skrwilno park - rejestr wojewódzki poz. nr 20
 - dąb - Dziegciary w oddz. 164 leśnictwa Skrwilno - rejestr wojewódzki nr 31
 - dąb - Leśnictwo Urszulewo (miejsc. Grabal na pograniczu województw włocławskiego i płockiego)- rejestr wojewódzki nr 32
 - lipa - Urszulewo - rejestr wojewódzki poz. 46 (decyzja Woj. Włocławskiego z dnia 2.09.1987r., o likwidacji ze względu na zagrożenie dla otoczenia).
 - strefy ciszy wokół jezior: Skrwilno, Urszulewskie - Zarządzenie Wojewody Włocławskiego Nr 42/83 z dnia 4.07.1983r., (Dz. Urz. WRN Nr 3 z dnia 25.07.1983., poz. 24; Dz. Urz. W.W. Nr 24 z dnia 22.12.1990r., poz. 222)
 - lasy ochronne - Zarządzenie nr 52 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 30 kwietnia 1996r.
- Powiązania zewnętrzne w zakresie środowiska przyrodniczego jak również rozmieszczenie wyszczególnionych powyżej obiektów i obszarów chronionych zawiera załączony rysunek 1 „System powiązań przyrodniczych zewnętrznych” w skali 1:50 000.

Sfera społeczna

Obejmuje zespoły i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków województwa włocławskiego - Obwieszczeniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku z dnia 6 marca 1993r., (Dz. Urz. Woj. Włocławskiego Nr 2 z 1993r., poz. 12):

- zespół pałacowo-parkowy w Okalewie wpisany do rejestru zabytków pod nr 13/A dnia 17.09.1981r.
- kościół parafialny pw. św. Anny w Skrwilnie wpisany do rejestru zabytków pod nr 253/A dnia 8.03.1988r.
- park podworski w Skrwilnie wpisany do rejestru zabytków pod nr 294/A dnia 24.11.1992r.
- grodzisko wpisane do rejestru zabytków pod nr 117/94/C dnia 11.12.1968r.

Komunikacja

Są to drogi:

- krajowe:
 - Mława - Rypin o nr 563
 - Bielsk - Brodnica o nr 560
 - + - wojewódzkie:
 - Budki Janowskie - granica województwa - Okalewo, nr 46611
 - Kotowy - Skudzawy, nr 46624
 - Okalewo - Skrwilno - granica województwa, nr 46625
 - Puszcza Miejska - Skrwilno, nr 46626
 - Skrwilno - granica województwa, nr 46627
-

- Zambrzyca - Czarnia Mała - granica województwa, nr 46628

2.3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

2.3.1. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego obrazują załączone rysunki w skali 1:50 000

- Zasoby i walory środowiska:
 - Środowisko abiotyczne i kulturowe - rys. 2
 - Środowisko biotyczne - rys. 2a
- Stan i zagrożenia środowiska - rys. 3

1) Położenie fizycznogeograficzne

† Pod względem fizycznogeograficznym gmina Skrwilno usytuowana jest głównie na obszarze mezoregionu Równina Urszulewska (J. Kondracki, J. Ostrowski). Od strony północno-zachodniej wchodzi niewielkim skrawkiem mezoregion Pojezierze Dobrzyńskie. Wymienione mezoregiony należą do makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie oraz do podprovincji Pojezierza Południowobałtyckie.

† 2) Powierzchnia ziemi

Powierzchnia terenu gminy nie jest zbyt urozmaicona, obniża się ogólnie na południe, wysokości bezwzględne wahają się od 114-135 m npm.

Najwyższą partię obszaru gminy tworzy *wysoczyzna morenowa falista i płaska*, pochodzenia lodowcowego w okolicach wsi Kotowy i Kolonii Okalewskie.

Największą natomiast powierzchnię zajmuje *równina sandrowa* pochodzenia wodnolodowcowego z dwoma poziomami sandrowymi różniącymi się wysokością położenia oraz kierunkiem płynięcia tworzących je wód roztopowych. Równina urozmaicona jest pozytywnymi i negatywnymi formami rzeźby terenu.

Do negatywnych należą: rynny subglacyjne; obniżenia wytopiskowe oraz obniżenia dolinne.

† Największymi formami są *rynny subglacyjne* np. rynna z Jez. Skrwileńskim i rzeką Skrwą, rynna z Jez. Urszulewskim.

Na obszarze obu poziomów sandrowych stwierdzono obecność szeregu *obniżeń wytopiskowych* powstałych z wytopienia się martwego lodu.

† Charakterystyczne pozytywne formy rzeźby terenu tworzą *ozy*. Występują tylko w południowo-zachodniej części gminy wzdłuż zachodniej krawędzi rynny Jez. Urszulewskiego. Są to wydłużone wały o szerokości do 100 metrów, długości do kilkuset metrów. Wysokość względna wynosi 5 m a ich stoki mają nachylenie 5-12°. *Mogą być atrakcją turystyczną.*

3) Wody powierzchniowe

† Gmina Skrwilno leży w dorzeczu rzeki Wisły, która przepływa w odległości około 48 km (licząc od środka gminy w kierunku południowym)

Sieć hydrograficzna gminy została ukształtowana w czasie tworzenia się równin sandrowych osadzonych przez rzeki poglacialne fazy poznańskiej zlodowacenia północnopolskiego oraz na skutek wytopienia brył martwego lodu wcześniejszej fazy leszczyńskiej tego samego zlodowacenia.

Największym ciekim na terenie gminy, pełniącym równocześnie funkcję odwadniającą jest **Skrwa Północna** (Prawa). Ogólna długość rzeki wynosi 113,9 km, powierzchnia dorzecza 1704 km². Wypływa ona wysokości 131 m npm koło wsi Zdrojki w województwie ciechanowskim. W gminie Skrwilno ma dość kręty przebieg, na krótkich odcinkach zmienia gwałtownie swój bieg z południowego na równoleżnikowy i odwrotnie. Średni spadek Skrwy wynosi 0,7%, przepływ 5,2 m³/s. Jej główne dopływy to Okalewka, Skrwileńka oraz Urszulewka, która wypływa z Jez. Urszulewskiego (poza granicami województwa), Okalewka wypływa z bagnisk koło wsi Zasadki w woj. toruńskim i uchodzi do Jez. Skrwilno. Zachodni fragment gminy leży na terenie zlewni rzeki Rypienicy, dopływu rzeki Drwęcy. **Gmina Skrwilno jest więc obszarem źródłiskowym rzek Skrwy i Rypienicy.** Ponadto teren pocięty jest gęstą siecią sztucznych kanałów.

Do największych jezior i stawów gminy należą:

- **Jezioro Skrwilno** o powierzchni 74,00 ha położone jest na północny wschód od miejscowości Skrwilno na wysokości 119,8 m npm. Maksymalna jego głębokość wynosi 1,5 m. Niemal całą jego powierzchnię porasta roślinność, kształt jeziora jest owalny, o małym urozmaiceniu linii brzegowej, z wyspą na środku o powierzchni około 0,5 ha (lokalne znaczenie przyrodnicze).
- **Jezioro Urszulewskie** leży na wysokości 120 m npm, jego ogólna powierzchnia wynosi 293 ha, maksymalna głębokość 6,0 m. Posiada słabo rozwiniętą linię brzegową, brzegi są niewysokie (wschodni podmokły, zachodni lesisty), miejscami okolone trzciną (ponadlokalne znaczenie przyrodnicze).
- **Stawy Okalewo** (stawy opadowe) o powierzchni ogólnej 22,96 ha (w tym obecnie użytkowanej 16,52 ha), średnia głębokość 1,20 m - 1,50 m, maksymalna powyżej 2,0 m, otoczone lasami (lokalne znaczenie przyrodnicze).

4) Wody podziemne

Pośród typów wód podziemnych najpowszechniejszymi na terenie gminy są:

- **wody gruntowe**, które występują na niewielkich głębokościach i są oddzielone od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji), w odróżnieniu do wód przypowierzchniowych, występujących również płytko ale bez tej strefy. Ich zasilanie odbywa się przez infiltrujące opady;
- **wody wgłębne** znajdują się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi. Związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia. Zasilanie tych wód odbywa się drogą infiltracji odpadów atmosferycznych w wychodniach warstw wodonośnych;
- **wody głębinowe** są wodami izolowanymi od powierzchni większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych, są to na ogół wody reliktowe, nieodnawialne i często silnie zmineralizowane.

Na terenie gminy Skrwilno występują wszystkie ww wody, przy czym najlepiej rozpoznane, z uwagi na ich użytkowanie są wody gruntowe i wgłębne, wiekowo **związane z czwartorzędem.**

Podstawowym źródłem ich zasilania są opady atmosferyczne, z których prawie 20% infiltruje w głąb powodując ciągłą wymianę.

W obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego występuje szereg poziomów wodonośnych.

Pierwszy poziom wodonośny związany jest z osadami zlodowacenia północnopolskiego. Wody tego poziomu najlepiej udokumentowane są gospodarskimi studniami kopanymi, które czerpią wodę z osadów młodszej części zlodowacenia północnopolskiego.

Drugi poziom wód czwartorzędowych, występuje w osadach interglacjonału mazowieckiego (wielkiego) a wody jego należą do najczęściej ujmowanych. Charakteryzuje się dosyć dobrą jakością wód oraz dużymi zasobami. Zwierciadło wody jest napięte o charakterze subartezyjskim.

Czwarty poziom wodonośny mogą stanowić nieregularne przewarstwienia piaszczyste w zaburzonych glaciektonicznie ilach pstrych trzeciorzędu.

Wody związane z utworami starszymi od czwartorzędu nie zostały rozpoznane

- wody trzeciorzędowe w piaskach miocenu, które są pod znacznym napięciem, łączą się z nimi wody oligoceńskie,
- wody kredowe, które w odróżnieniu od porowych wód czwarto- i trzeciorzędowych należą do wód szczelinowych, występują bowiem w spękanych marglach i wapieniach mastrychtu.

Na terenie gminy do końca czerwca 1995 roku, odwiercono 9 studni ujmujących wody czwartorzędowe. Ich wydajność jest zróżnicowana. Do największych należą ujęcie w Skrwilnie, na którym bazuje wodociąg, posiada wydajność 20 m³/h przy depresji S=10,5 m; studnia dla gorzelnii w Okalewie 30 m³/h przy S= 19,0 m. Ponadto ok. 80% powierzchni gminy położone jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), wyznaczonego w skali kraju i oznaczonego nr 215 (A. S. Kleczkowski).

Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wód wynoszą 250 tys. m³. Jest to zbiornik utworzony dla wód trzeciorzędowych w ośrodku porowym, w którym wody cechują się dobrą jakością i klasą czystości. Średnia głębokość ujęć wody wynosi 160 m.

Wody wgłębne mają nakład utworów słabo przepuszczalnych, który decyduje o naturalnej odporności tych wód na zanieczyszczenia antropogeniczne. Nie wyznaczono więc obszaru ochrony.

5) Złoża kopalin

W gminie Skrwilno nie ma udokumentowanych złóż kopalin podstawowych ani pospolitych. Prace poszukiwawcze dotyczące ropy, węgla brunatnego nie dały wyników pozytywnych.

Zasoby kopalin możliwych i przydatnych do wykorzystania są skromne i reprezentowane przez:

- surowce skalne (kruszywo naturalne)
- surowce energetyczne (torfy)

Kruszywo naturalne

Spotyka się w gminie powszechnie. Są to piaski drobno- i średnioziarniste rzędu kilku-, kilkunastu metrów (np. otwór Skrwilno 4,8 m, Okalewo 8,1 m). Eksploatacja w świetle ustawy „Prawo geologiczne i górnicze”, jest prowadzona nielegalnie.

Zinventaryzowano 22 punkty eksploatacji zgrupowane głównie w 3 rejonach: Warszawka-Klepczarnia, Szczawno i Urszulewo, przy czym 18 punktów z eksploatacją dorywczą lub zaniechaną, lecz w każdej chwili możliwą do wznowienia. Obecnie na terenie gminy eksploatowane są piaski przydatne lokalnie do budowy nasypów oraz remontów dróg gruntowych oraz bardziej czyste, które nadają się do wszelkiego rodzaju prac budowlanych i drogowych. Jakość kruszywa w większości eksploatowanych punktów jest jednak słaba.

Rozpoznanie i udokumentowanie wymagają następujące *obszary prognostyczne kruszywa naturalnego*:

- a) obszar Szczawno
 - powierzchnia ok. 400.000 m²
 - średnia miąższość kruszywa 4,0 m
 - przypuszczalne zasoby ok. 1600000 m³
- b) obszar Warszawka
 - powierzchnia obszaru 40000 m²
 - średnia miąższość piasków 3,0 m
 - przypuszczalne zasoby 120000 m³

Torf

Torfowiska (rozpoznane) zajmują 584,2 ha powierzchni. Złóż nadających się do wykorzystania na skalę przemysłową w gminie nie ma ze względu na małą miąższość i popielność powyżej 20%. Takie torfy mogą być wykorzystywane jako składnik kompostów torfowo-obornikowych lub mieszanek ogrodniczych. Torfy w gminie nie są eksploatowane. Nie przewiduje się zagospodarowania torfów, ponieważ w świetle ustawy o ochronie przyrody torfowiska są użytkami ekologicznymi.

Torfom z reguły towarzyszą *gytie*.

Ogólne zasoby (rozpoznanych) wynoszą:

bilansowe	- 1443 tys. m ³
pozabilansowe	- 5077 tys. m ³
gytie	- 4450 tys. m ³

6) Warunki glebowo-rolnicze

† Na obszarze gminy rysują się trzy rejony o zróżnicowanych predyspozycjach dla gospodarki rolnej:

Rejon I

Położony jest w północno-zachodniej części charakteryzuje się glebami o zdecydowanej przewadze gruntów ornych z glebami zaliczonymi do średnich i niskich kompleksów rolniczej przydatności (najlepsze na obszarze gminy) oraz niewielkim udziałem użytków zielonych.

Rejon II

Obejmuje głównie południowo-zachodnią, środkową część gminy. Charakteryzuje się przewagą użytków zielonych zaliczanych na ogół do użytków słabych, bardzo słabych z niewielkim udziałem gruntów ornych o glebach słabych i bardzo słabych oraz rolniczo nieprzydatnych.

Winien skupiać się tu chów zwierząt, głównie bydła. Słabe użytki zielone wymagają prowadzenia odpowiednich zabiegów (oczywiście jeżeli będą opłacalne) melioracyjnych, rekultywacyjnych podwyższających jakość łąk i pastwisk.

Niewskazane jest natomiast używanie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych.

Rejon III

Obejmuje południową i południowo-wschodnią część gminy.

Przeważają tu użytki zielone i grunty orne z glebami zaliczanymi na ogół do najniższych kompleksów rolniczej przydatności.

Charakteryzuje się dużą zmiennością warunków siedliskowych oraz uprawnych. Rejon predysponowany dla rolnictwa ekstensywnego.

7) Warunki klimatyczne

Mezoklimat

Obszar gminy Skrwilno położony jest w regionie mazurskim, subregionie B-10 (wg W. Okołowicza).

W porównaniu z południową częścią województwa wrocławskiego obszar gminy Skrwilno charakteryzuje się niższymi temperaturami, większymi opadami.

Oto charakterystyczne cechy klimatyczne:

- średnia temperatura stycznia	- (-3) do (-4)
- średnia temperatura lipca	- (17°C)
- czas trwania zimy	- (90 do 110 dni)
- czas trwania lata	- (70 do 100 dni)
- opad roczny	- (500 do 600 mm)
- występowanie pokrywy śnieżnej	- (65-70 dni)
- częstość kierunków wiatru	
* kierunek północny	- N 8,7%
* kierunek północno-wschodni	- NE 10,8%
* kierunek wschodni	- E 14,9%
* kierunek południowo wschodni	- SE 11,8%
* kierunek południowy	- S 12,4%
* kierunek południowo-zachodni	- SW 17,4%
* kierunek zachodni	- W 14,0%
* kierunek północno-zachodni	- NW 10,0%

Topoklimat

Odształcenia od warunków mezoklimatycznych zachodzą pod wpływem powierzchni czynnej. Dotyczą one zróżnicowania w przyziemnej warstwie powietrza.

Korzystne **warunki agroklimatyczne** dla gospodarki polowej występują jedynie na niewielkiej części terenu.

Na przeważającym obszarze występują warunki:

- wysokiej ewapotranspiracji z przegrzewających się i źle retencjonujących piasków luźnych i słabo gliniastych
 - bądź okresowego silnego uwilgotnienia dolnych warstw powietrza, co sprzyja rozwojowi chorób grzybkowych.
-

W otoczeniu jezior warunki są również zróżnicowane:

† - **Jezioro Urszulewskie**

Warunki mikroklimatyczne sprzyjają rekreacji pobytowej. Obiekty w północnej części jeziora wymagają otoczenia zielenią dla złagodzenia nawietrzania.

8) Szata roślinna i krajobraz

→ Roślinność rzeczywistą obszaru gminy ocenia się jako wyjątkowo bogatą (biorąc pod uwagę województwo wrocławskie).

Obszar skrwileński wyróżnia się występowaniem kompleksów i fragmentów roślinności głównie leśnej naturalnej i półnaturalnej (rezerwat Okalewo obejmuje naturalny zasięg występowania świerku).

Poza roślinnością leśną pozostałe obszary zawierają fragmenty roślinności naturalnej, pozostawione jedynie na siedliskach skrajnie ubogich albo niedostępnych dla rolnictwa lub osadnictwa; na większości jednak stanowisk roślinność naturalna zastąpiona została przez roślinność synantropijną (wg J. B. Falińskiego „Atlas zasobów ...” tab. 47).

W krajobrazie tereny dominują *podmokłe łąki* w kompleksie z turzycowiskami i torfowiskami. Tworzą wspólne rozległe zielone obszary w obniżeniach terenowych, wykorzystywane jako pastwiska czy łąki kośne.

Na uwagę zasługują obszary o wysokiej wartości przyrodniczej:

- kompleks łąkowy Kotownica
- kompleks łąkowy Zofiewo-Okalewo

Eksploatacja torfu na tym terenie prowadzona do lat 60-tych pozostawiła wiele głębokich potorf, które tworzą małe zbiorniki stojącej wody. Szersze, płytsze doły tworzą szuwarowiska. Wokół obu typów zbiorników rozwijają się zakrzewienia wierzby szarej i łoży oraz zadrzewienia z dominującą olszą szarą oraz domieszkowo występującą brzozą. Szacunkowo przyjmuje się, że obszary takie zajmują około 20% powierzchni kompleksu.

† Najpoważniejszą grupą zbiorowisk roślinnych stanowią *lasy*. Nie są one jednorodne pod względem siedliskowym jak i drzewostanowym. Bory mieszane i świeże tworzą większe kompleksy leśne, które w miejscach o wysokim poziomie wody gruntowej przechodzą w wilgotniejsze ich postaci, w miejscach żyznych i trwale nawodnionych w olsy lub łęgi. W postaci naturalnej najczęściej spotyka się siedlisko boru mieszanego świeżego z przeważającym zespołem *Vaccinio Myrtilli-Pinetum*. Bór sosnowy miejscami z siedliskami lasu świeżego z przeważającym zespołem *Melico-Fagetum Buczyna Pomorska*. Bory suche występują na niewielkich powierzchniach wyniesionych piaszczystych wzgórz.

† Tereny użytkowane rolniczo są bardzo rozczłonkowane i poprzecinane zatorfionymi obniżeniami terenowymi z roślinnością bagienną i łąkową.

† Ze względu na interesującą roślinność bądź krajobraz znaczne fragmenty obszaru gminy objęte zostały ochroną prawną - rozdz. 2.2.

Zasoby środowiska biotycznego obrazuje rysunek nr 2a.

9) Świat zwierzęcy

→ Gmina Skrwilno bogata jest w różnorodną zwierzynę. W skali Polski, gmina wchodzi w skład obszaru wyróżniającego się *dobrze zachowaną fauną leśną i puszczańską* („Atlas zasobów...” tabela 76), obszar ten w całości obejmuje przygraniczne tereny z woj.

ciechanowskim oraz tereny Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego (woj. toruńskie).

Najbardziej rozpoznana jest grupa **ssaków leśnych** (zwierzyna łowna). Do najliczniej występujących należą: sarna (*Capreolus capreolus*), jelen europejski (*Cervus elaphus*), łoś (*Alces alces*), dzik (*Sus scrofa*).

Lasy gminy położone są na trasie migracji zwierząt, łączącej dolinę rzeki Wisły, lasy bobrownickie z lasami Pojezierza Mazurskiego.

Na obszarze gminy do popularnych zwierząt należy **bóbr europejski** (*Castor fiber*), który introdukowany został w roku 1976 na obszarze województwa toruńskiego w okolicach Świedziebni.

Bobry szybko dostosowały się do środowiska, osiągając sukces rozrodczy, który spowodował konieczność szukania nowych miejsc bytowania. Przychówek bobrów w sposób naturalny zasiedlił m.in. nowe tereny na obszarze gminy Skrwilno.

Tak powstały ostoje w kilku miejscach:

a) północna część gminy Skrwilno - rz. Okalewka z wieloma miejscami żerami i tam (łącznie 4 miejsca)

b) Jezioro Skrwilno - stanowisko o największej produktywności

c) dalej przez rz. Skrwę bobry przedostają się na obszar województwa płockiego.

Wśród **ryb** spotyka się gatunki występujące w innych obszarach Polski:

a) Jezioro Skrwilno (PZW Włocławek) - gatunki występujące to: **szczupak**, lin, karp, płoć, okoń a z wsiedlonych: topołyga pstra, topołyga biała, amur, sum polski;

b) Jezioro Urszulewskie (Zasoby Własności Rolnej SP z/s Szpetal Górny): **sandacz**, leszcz, węgorz, okoń, płoć

c) Stawy Okalewo - produkcja karpia i materiału zarybieniowego (lin, szczupak, karaś, amur).

Różnorodność biologiczną gminy wzbogaca występowanie stanowisk rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt takich jak: bocian czarny (*Ciconia nigra*) czy wydra (*Lutra lutra*).

Inne interesujące ptaki to łabędź niemy, kormoran, czapla, żuraw, myszołów.

Ponadto licznie występujące obniżenia morfologiczne są szczególnie ważne dla ptaków, drobnych kręgowców.

Najcenniejszymi z punktu widzenia różnorodności i zasobów fauny kręgowców są obszary:

- Jezioro Skrwilno (wydra, bóbr, łabędź niemy, czapla siwa, kormoran)

- Stawy Okalewo szczególnie północno-wschodnia część ważne dla ptactwa wodnego: żuraw, czapla oraz wydra (6 osobników), bobry (1 rodzina).

Ptactwo głównie na przelotach.

- Rzeka Okalewka - górny bieg (bobry)

- wybrane fragmenty lasów (ostoje zwierząt łownych i chronionych wymienionych powyżej w tym bocian czarny)

- łąki Łosikierz - rykowisko jelenia

Ponadto obszary wyróżniające się ze względu na różnorodności zasobność fauny kręgowców:

- **Kompleks łąkowy Zofiewo-Okalewo**

Obserwacje prowadzone wiosną 1994 roku przez prof. A. Przystalskiego wykazały, że występują **33 gatunki** lęgowe ptaków. Listę tę uzupełniają gatunki gniazdujące w pobliżu i żerujące na tym obszarze jak: bocian biały, gawron, kruk, dymówka, oknówka oraz regularnie zatrzymuje się na przelotach: żuraw, myszołów włochaty, srokosz, śmieszka, kszyc.

Zdecydowana większość gatunków lęgowych to ptaki, których krajowe populacje w drastyczny sposób nie są zagrożone.

- *Bagno Kotownica* (na pograniczu woj. wrocławskiego i toruńskiego). Stwierdzono lęgi **48 gatunków** ptaków, w tym kilku cennych dla zasobów fauny krajowej: błotniak stawowy i zbożowy, kszyc derkacz, pokrzewka jarzębata.

Walor wysokiej wartości przyrodniczej nadają obszarom zadrzewione, zakrzewione tereny podmokłe, charakteryzujące się dużą różnorodnością nisz, przez co sprzyjają bytowaniu i przemieszczaniu się organizmów.

10) Obszary i obiekty prawnie chronione

Wszystkie obszary i obiekty prawnie chronione występujące na terytorium gminy mają charakter uwarunkowań zewnętrznych. Granice tych obszarów, szczególne warunki gospodarowania określone są przez właściwych ministrów lub Wojewodę, w związku z czym wyszczególnione zostały w rozdz.2.2. str. 16.

11) Tereny szczególnie wartościowe przyrodniczo nie objęte ochroną prawną

† *Wartościowe krajobrazowo i przyrodniczo* tereny nie objęte dotychczas ochroną prawną położone są:

- w północnej części gminy: np. rejon Okalewo, Kotowy
- na krańcach wschodnich gminy: np. Mościska, Czarnia Duża i Mała.

Zachowały się tu lasy (łęgi, olsy), łąki, zabagnienia, zakrzaczenia, szuwały itp., o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, ekosystemy cenne dla zwierząt stanowiące ich ostoje, miejsca żerowania i gniazdowania - Leśnictwo Okalewo, Skrwilno.

Obszary stanowią słupek ekologiczny między południową częścią Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego a doliną rzeki Skrwy, której dolny bieg stanowi Brudzeński Park Krajobrazowy. Porównując bogactwo gatunkowe tej powierzchni z sąsiednimi terenami dostrzega się, że jej zasoby są wyraźnie większe. Wynikają one głównie ze struktury szaty roślinnej i warunków hydrologicznych.

Duże zróżnicowanie zbiorowisk roślinnych, osobliwości faunistyczne, niezmiernie ważna rola fizjocenotyczna oraz piękno krajobrazu wyróżniają obszar w skali ponadregionalnej.

Wartościowe ekologiczne tereny rozrzucone są na prawie całym obszarze gminy. Do takich należą przede wszystkim *biotopy wodno-błotne* jak: torfowiska, wilgotne łąki i pastwiska, starorzecza, obniżenia podmokłe z roślinnością szuwarową i wodną. Obszary te spełniają wielorakie funkcje w środowisku a w szczególności przyczyniają się do zachowania równowagi przyrodniczej, różnorodności biologicznej.

Biotopy wodno-błotne są miejscem występowania rzadkich, interesujących roślin i zwierząt. Torfowiska, bagniska i mokradła są bardzo cenne również dlatego, że stanowią naturalne zbiorniki retencyjne, które magazynują wodę oraz regulują jej wahania (z eksploatacją torfów łączy się osuszenie albo zatapianie terenu).

Wyodrębnione tereny o szczególnych walorach ekologicznych obejmują rejony: Okalewo, Łabędziaki, Baba, Mierzawy, Przywitowo II, Budziska, Kotownica, Stawy Okalewo (pn.wsch. część obecnie nie użytkowana).

12) Degradacja i zagrożenia środowiska

Na obszarze gminy Skrwilno brak jest pełnych, systemowo prowadzonych badań, opartych na monitoringu zmian środowiska i gospodarki przestrzennej. Najwięcej informacji posiadamy na temat jakości wód i lasów.

a) Wody powierzchniowe

Wody są elementem przyrodniczym najbardziej zdegradowanym antropogenicznie:

+ Jezioro Urszulewskie

Badane w 1984 roku wykazywało III klasę czystości (wg WIOŚ we Włocławku), natomiast wg danych WIOŚ w Płocku, zamieszczonych w „Raporcie o stanie Środowiska...” w 1993r., czystość wód jeziora nie odpowiadała już normom (podatność na degradację III).

Jezioro Skrwilno

Badane w 1993 roku: czystość wód pozaklasowa prawie we wszystkich wskaźnikach (poza mianem coli - II kl. i fosforanami - niewielka zawartość).

Rzeka Skrwa

Nie jest badana w granicach jej przepływu przez woj. włocławskie. Wg danych WIOŚ w Płocku, w roku 1992 rzeka Skrwa wykazywała od granicy z woj. włocławskim czystość nie odpowiadającą normom.

Rzeka Rypienica

W granicach przepływu przez gminę Skrwilno (źródła) nie jest badana. Na terenie gminy Rypin przy granicy z gminą Skrwilno wykazuje, że czystość jej wód nie odpowiada normom.

Wskaźnikiem decydującym o klasie fizykochemicznej jest fosfor ogólny (P), fosforany (PO_4).

Przyczyny stanu jakości wód (m.in.):

- zaniedbania w gospodarce wodno-ściekowej
- budowa wodociągów bez równoległego rozwoju sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków (wprowadzenie ścieków nieoczyszczonych bezpośrednio do wód)
- chemizacja rolnictwa - nawożenie mineralne, chemiczne środki ochrony roślin (biogeny; związki azotu, fosforu, pestycydy).

b) Lasy

Wskaźnikiem charakteryzującym ogólny stan drzew jest ubytek aparatu asymilacyjnego. Uszkodzenia drzew szacuje się wg pięcio klasowego systemu. Lasy skrwileńskie wykazują klasę I, czyli uszkodzenia słabe 11-25% ubytku aparatu asymilacyjnego.

c) Powierzchnia ziemi

Fragmety powierzchni ziemi podlegają naturalnym procesom erozyjnym powstającym w strefach krawędziowych stoków. Wyraźne zbocza zarysowują się wzdłuż dolin rzek Skrwy, Okalewki. Większość jednak zmian jest wynikiem działań antropogenicznych.

Gleby

Na obszarze gminy Skrwilno skażenie S-SO₄ badane jest w 3 punktach (lata 1992-1994). Zawartość zanieczyszczenia wykazują I klasę - podwyższoną. Skażenie gleb siarką następuje w wyniku spalania w kotłowniach węgla o dużej zawartości naturalnej siarki i kadmu.

Eksploracja kopalin sposobem odkrywkowym powoduje znaczne zmiany w środowisku przyrodniczym.

Na terenie gminy Skrwilno eksploatacja odbywa się bez dopełnienia wymaganych przepisami „Prawo geologiczne i górnicze” warunków. Największe zgrupowanie punktów wydobywania występuje w rejonie wsi Szczawno, co zmienia niekorzystnie krajobraz okolic.

Inne powierzchnie zdegradowane występują w rejonie wsi Warszawa, Urszulewo.

Główne ujemne skutki eksploatacji powierzchniowej:

- trwałe nieodwracalne przekształcenie terenu
- degradacja gruntów rolnych i leśnych
- zakłócenia stosunków wodnych.

Zagrożenia komunalne stanowiące również zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne poprzez sprzyjające warunki do rozwoju drobnoustrojów, bakterii chorobotwórczych, gryzoni, owadów.

Wszystkie odpady są zagrożeniem dla gleb i wód podziemnych.

Z wysypiska śmieci w Szczawnie nie korzystają wszyscy mieszkańcy z uwagi na odległość. Śmieci rozrzucone są wszędzie: lasy, rowy, obniżenia terenu.

W gminie nie ma zorganizowanego odbioru odpadów. Wsie nie są zaopatrzone w kontenery. Brak jest właściwej gospodarki odpadami i ochrony środowiska przed nimi.

Inne zmiany powierzchni ziemi wiążą się z **melioracją gminy** - sypanie grobli, **przebiegiem dróg** - nasypy i wykopy.

Generalnie jednak powierzchnia ziemi na terenie gminy Skrwilno jest słabo przekształcona antropogenicznie.

d) Emisja zanieczyszczeń

Wg Wydziału Ochrony Środowiska U.W za rok 1994 wielkość emisji zanieczyszczeń dla gminy Skrwilno była następująca:

Tabela nr 1

Wyszczególnienie	Gmina Skrwilno	Woj. wrocławskie	%
	kg/rok		
- dwutlenek siarki (SO ₂)	6188	4699373	0,13
- dwutlenek azotu (NO ₂)	4338	2447241	0,18
- tlenek węgla (CO)	25107	4135714	0,61
- pyły ze spalania paliw	4676	2386919	0,20

Jakość powietrza pogarsza się przypuszczalnie w sezonie grzewczym - zapylenie, SO₂, CO. Skrwilno należy do gmin o najniższym zanieczyszczeniu powietrza w województwie wrocławskim.

Źródła emisji zanieczyszczeń do atmosfery grupują się w dwóch terenach: wieś Skrwilno, wieś Okalewo.

e) Obiekty uciążliwe dla środowiska

wg stanu na kwiecień 1997r.

Na terenie gminy nie ma dużych obiektów przemysłowych. Istnieją zakłady wytwórczo-usługowe jak:

- ubojnia z masarnią w Skrwilnie, Budziskach
- gorzelnia w Okalewie
- zakład prefabrykatów w Skudzawach
- ferma drobiu w Rudzie.

Ww inwestycje należą do mogących pogorszyć stan środowiska.

Inne obiekty mające ujemny wpływ na środowisko:

- zbiornica padlin w Szustku
- kotłownie skupione w Skrwilnie, Okalewie
- stacje benzynowe (2) w Skrwilnie (Nadleśnictwo, były SKR.)
- paleniska domowe
- transport samochodowy
- wysypisko śmieci w Szczawnie.

2.3.2. Stan i ochrona środowiska kulturowego

Pod względem historycznym gmina Skrwilno położona jest w obrębie Ziemi Dobrzyńskiej. Głównym ośrodkiem jest wieś Skrwilno - dawniej miasto (prawa miejskie z 1522r.). Układ przestrzenny o małomiasteczkowym charakterze zabudowy zachował czytelność w podstawowych elementach: skupionej zabudowy związanej z głównymi traktami - ul. Szeroką pełniącą dawniej funkcje rynku oraz ul. Kościelną.

Drugim wyróżniającym się ośrodkiem historycznym jest Okalewo - dawna wieś książęca z zachowanym zespołem pałacowo-parkowym z pocz. XIXw.

Zasoby zabytkowe oraz inne o wartościach kulturowych związane są głównie z ośrodkami wiejskimi i przedstawiają się następująco:

1) *Zespoły i obiekty zabytkowe* wpisane do rejestru zabytków woj. wrocławskiego:

- zespół pałacowo-parkowy w Okalewie wpisany do rejestru zabytków pod nr 13/A dnia 17.09.1981r., obejmuje:
 - pałac mur. z ok. 1800r., proj. H. Szpilowskiego
 - kaplica mur. z 1846r., obecnie kościół parafialny
 - gorzelnia mur. z k. XIXw., czynna
 - park krajobrazowy z pocz. XIXw., z alejami kasztanowymi z 2 poł. XIXw.
- park podworski w Skrwilnie z 1 poł. XIXw., wpisany do rejestru zabytków pod nr 294/A dnia 24.11.1992r.
- zespół kościoła rzym.-kat. w Skrwilnie obejmuje:
 - kościół mur. z 1852r., proj. L. Goławskiego wpisany do rejestru zabytków pod nr 253/A dnia 8.03.1988r., obecnie kościół parafialny
 - pozostałe obiekty zespołu postulowane do wpisania do rejestru zabytków
- grodzisko w Skrwilnie z IX-XII wieku wpisane do rejestru zabytków pod nr 117/94/C.

2) *Zespoły i obiekty o wysokich wartościach kulturowych* postulowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do wpisania do rejestru zabytków:

- zespół kościoła rzym.-kat. w Skrwilnie obejmujący:
 - dzwonnice mur. z 4 ćw. XIXw
 - ogrodzenie mur. z bramą - współczesne kościółowi
 - starodrzew przykościelny

- plebanię mur. z k. XIXw
- cmentarz przykościelny
- cmentarz parafialny z nagrobkami od 1863r i starodrzewem
- młyn wodny w Nowym Młynie (soł. Skudzawy), drewn.-mur. z ok. 1900r., czynny (obecnie elektryczny)
- cmentarz ofiar hitleryzmu z 1 ćw. XXw w Skrwilnie.

3) *Obiekty o wartościach kulturowych pozostałe*

- domy drewniane w Skrwilnie, Raku, Zambrzycy z 3 i 4 ćw. XIXw
- kapliczki, krzyże przydrożne w Okalewie, Skrwilnie, Szczawnie i Nowym Młynie (soł. Skudzawy)
- pomnik pamięci poległych w II wojnie światowej w Szustku.

Dla ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz innych o wartościach kulturowych Wojewódzki Konserwator Zabytków postuluje utworzenie stref konserwatorskich:

- strefy ochrony ekspozycji
- strefy ochrony historycznej struktury przestrzennej.

4) Na obszarze gminy znajdują się również liczne *ślady osadnictwa pradziejowego* sięgające epoki neolitu. Najliczniej reprezentowane są jednak osady wczesno i średniowieczne oraz nowożytnie.

Największe skupiska stanowisk archeologicznych występują w dwóch strefach osadniczych:

- obszar na linii Kotowy - Przywitowo - Wólka - Skudzawy
- obszar wsi Skrwilno i jego okolic (Otocznia - Mościska - Czarnia Duża) - kompleks najcenniejszy.

Stanowiska archeologiczne o ogólnej ilości 174 dzielą się na:

- stanowiska o dużej wartości poznawczej - 10, z postulowaną strefą ochrony archeologicznej w soł. Skrwilno, Otocznia, Przywitowo, w tym grodzisko w Skrwilnie z IX-XII wieku wpisane do rejestru zabytków pod nr 117/94/C
- stanowiska o średniej wartości poznawczej - 21, w soł. Okalewo, Skudzawy, Szucie, Mościska, Czarnia Duża, Wólka, Przywitowo
- stanowiska o małej wartości poznawczej w ilości 192.

2.3.3. Uwarunkowania społeczno-demograficzne

1) *Demografia*

Potencjał ludnościowy gminy w przedziale czasowym 1978-1996 ulegał wahaniom. Systematyczny spadek następował do roku 1990 od którego to występuje powolny wzrost ludności. Cały rzeczywisty przyrost ludności skupiony był w 5 wsiach spośród 19: Skrwilno, Czarnia Duża, Czarnia Mała, Rak, Ruda - tabela nr 2.

Ludność gminy

Tabela nr2

Rok	1978	1985	1988	1990	1994	1996	1978 ----- 1996
Liczba ludności	6738	6443	6507	6364	6401	6713	99,6

Analiza wskaźników demograficznych w przedziale czasowym 1985-1996 wykazała tendencję spadkową zarówno w urodzeniach jak i zgonach. Wskaźnik przyrostu naturalnego uległ wahaniom - tabela nr 3

Wskaźniki demograficzne

Tabela nr 3

		Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost Naturalny
		w liczbach bezwzględnych			promile		
gmina ogółem	1985	124	88	40	19,8	13,6	6,2
	1990	134	71	63	21,0	11,6	9,8
	1994	121	67	54	18,9	10,4	8,4
	1996	96	65	31	14,3	9,6	4,6
w tym wieś Skrwilno	1996	18	15	3	10,5	8,7	1,7

Saldo ruchu wędrownego ludności w analizowanym okresie jest ujemne i wynosi : (-64) w roku 1985, (-100) w roku 1990 i (-74) w roku 1994. Należy przewidywać, że w okresie perspektywnym (2015r.) ujemne saldo migracji będzie się powoli zwiększać.

Proponowany potencjał ludnościowy gminy do roku 2015 będzie się wahał w granicach 7418-8002 osób wg prognozy biologicznej a po uwzględnieniu ruchów migracyjnych od 7332 do 7911 osób, co przedstawia tabela nr 4

Potencjał ludnościowy gminy - prognoza

Tabela nr 4

	1996	2005		2010		2015	
		prognoza		prognoza		prognoza	
		biologiczna	pomigracyjna	biologiczna	pomigracyjna	biologiczna	pomigracyjna
liczba ludności	6713	WARIANT I					
		7296	7211	7642	7555	8002	7911
		WARIANT II					
		7181	7098	7215	7331	7418	7332

Dla wsi Skrwilno przewiduje się również wzrost populacji mieszkańców z 1709 w 1996 roku do około 1822 w 2015r.

Prognozowana struktura ludności charakteryzuje się:

- znacznie wolniejszym tempem wzrostu liczby dzieci i młodzieży w wieku 0-14 lat, co spowoduje spadek tej grupy wiekowej w strukturze ogółem w latach 1996 do 2015 z odpowiednio 25,6% do 24,0%
- stopniowym wzrostem udziału populacji w wieku produkcyjnym z 59,1% w 2005 roku do 62,0% w 2015 roku
- powolnym zmniejszeniem się udziału ludności w wieku poprodukcyjnym z 15,1% w 2005 roku do 13,9% w 2015 roku.

2) Zatrudnienie

Ludność w wieku produkcyjnym wynosiła:

w roku	1978	- 3453, co stanowi	51,2% ludności ogółem
	1982	- 3475, co stanowi	53,1% ludności ogółem
	1994	- 3448, co stanowi	53,8% ludności ogółem
	1995	- 3449, co stanowi	54,0% ludności ogółem

Udział ludności zawodowo czynnej wykazuje tendencje wzrostowe.

Zatrudnienie w poszczególnych sektorach gospodarki (bez rolnictwa indywidualnego) przedstawia tabela nr 5.

Zatrudnienie wg sektorów gospodarki

Tabela nr 5

Dane WUS W-ek	1978	1992	1995	1978=100	1992=100
				1992	1995
Liczba pracujących (bez rolnictwa ind.)	882	385	349	43,6	90,6
przemysł	243	26	23	10,7	88,5
budownictwo	133	-	5	-	-
rolnictwo, leśnictwo	56	75	x	133,9	x
transport, łączność	82	23	25	28,0	108,7
handel	160	64	58	40,0	90,6
oświata	97	111	99	114,4	89,2
ochrona zdrowia	24	17	34	70,8	200,0
pozostałe	67	53	105	79,1	198,1xx
liczba bezrobotnych		734	618	x	77,2
w tym: kobiety	x	325	271	x	84,0
Udział bezrobot- nych w ludności wieku produkcyj- nego	x	21,3%	17,9	x	4,9

x - brak informacji

xx - zniekształcony wskaźnik z uwagi na brak danych w dziale rolnictwo i leśnictwo

Stwierdza się, że zatrudnienie w układzie czasowym po przemianach systemowych roku 1990 znacznie spadło z 882 osób zatrudnionych w sektorze gospodarki narodowej w 1978 roku do 385 osób w roku 1992 tj. o 56,4%, przy bezrobociu 21,3%. Sytuacja taka utrzymuje się w dalszym ciągu z niewielkimi odchyleniami.

3) Jakość życia mieszkańców

Warunki mieszkaniowe

Na podstawie danych WUS za rok 1995 stwierdza się:

- ilość mieszkań

- 1602

- przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	- 17,7 m ² (woj. 17,5 m ²)
- liczba osób na mieszkanie	- 3,98 (woj. 3,43)
- liczba osób na izbę	- 1,04 (woj. 1,00)

Z sieci wodociągowej korzysta około 540 mieszkań (dane WUS uzupełnione przez Urząd Gminy w zakresie budownictwa wielorodzinnego) tj. 33,8% ogólnej liczby mieszkań, zużywając 20,4 m³ na 1 mieszkańca (woj. 24,1 m³).

Dostępność usług bytowych

Wyposażenie gminy w usługi bytowe jest ważnym czynnikiem dla oceny poziomu życia mieszkańców, co z kolei ma wpływ na rozwój gospodarczy. Przestrzenne rozmieszczenie usług i oddziaływania zewnętrzne pokazuje rysunek nr 11pt. „Infrastruktura społeczna”.

a) Edukacja

Gmina zaspakaja potrzeby wyłącznie na poziomie szkolnictwa podstawowego. Obszar gminy obsługują 4 szkoły podstawowe 8-klasowe w Skrwilnie, Okalewie, Skudzuwach, Przywitowie. Szkoły 3-klasowe zostały zlikwidowane od 1 września 1996 roku. We wszystkich szkołach brak gabinetów lekarskich. Szczególne znaczenie ma brak gabinetów dentystycznych.

W zakresie szkolnictwa średniego licealnego i zawodowego dzieci najczęściej uczęszczają do szkół najbliższych miast: Rypina, Lipna, Sierpca, czasami Torunia, Włocławka w zależności od kierunku kształcenia.

b) Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Mieszkańcy gminy obsługiwani są przez ośrodek zdrowia w Skrwilnie i Okalewie.

Wyposażenie kadrowe:

- lekarze	- 2
- lekarze dentyści	- 1
pielęgniarki	- 6

Na 1 lekarza przypada 3191 osób.

Dopiero od roku mieszkańcy posiadają stałą opiekę dentystyczną.

Z leczenia specjalistycznego i szpitalnego mieszkańcy korzystają głównie w:

- Rypinie	- szpital na 153 łóżka
- Lipnie	- szpital na 447 łóżek
- Włocławku	- szpital na 805 łóżek

Apteka znajduje się tylko w miejscowości Skrwilno obsługując całą gminę.

Z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych skorzystało w gminie:

- w 1991 roku	167 rodzin
- w 1995 roku	369 rodzin (wzrost 2-krotny)

Ogólne świadczenia na pomoc społeczną w 1995 roku wynosiły 271.285,50 zł (nowych) i w porównaniu do 1991 roku wzrosły 4,5-krotnie.

Stwierdzić należy więc, że zjawisko biedy społecznej nasila się.

c) Kultura

Sytuacja w dziedzinie kultury jest niezadowolająca jak w większości obszarów wiejskich. Na terenie gminy działają 4 placówki biblioteczne, z czego 1 biblioteka, 2 filie i 1 punkt biblioteczny. Wielkość księgozbioru (1995r.) - 34,2 tys. woluminów, z którego w ciągu roku korzystało 1102 czytelników.

Najbliższe kina znajdują się w:

- Rypinie - na 400 miejsc (20 km)
- Sierpcu - brak danych (24 km).

Abonenci telewizyjni - 1369, co mówi, że około 70% gospodarstw domowych w 1995 roku korzystało z tej formy kultury.

Abonentów radiowych zaś było 1445. Brak jest gminnego ośrodka kultury, jedyne który mógłby aktywizować i promować działalność kulturalną na terenie gminy.

Dostępność komunikacyjna

Na obszarze gminy są:

- 2 drogi krajowe
- 6 dróg wojewódzkich
- 39 dróg gminnych

o łącznej długości 148,9 km, z czego 49 km utwardzonych.

Dróg utwardzonych nie posiadają wsie:

Budziska, Wólka, Otocznia, Rak, Okalewo (Kol. Okalewska), Szczawno.

Ww wsie nie posiadają komunikacji zbiorowej PKS.

2.3.4. Uwarunkowania stanu zabudowy i zagospodarowania terenów

1) Użytkowanie terenów

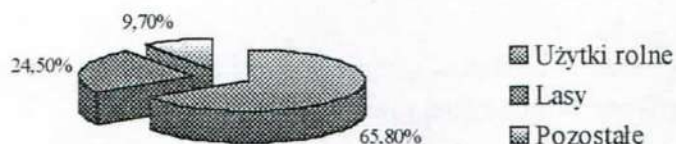
Użytkowanie ziemi w gminie wg danych na dzień 1.01.1995 rok (WUS Włocławek) przedstawia tabela nr 6.

Użytkowanie terenów

Tabela nr 6

	pow. w ha	udział w %
powierzchnia ogólna	12.435	100,0
w tym:		
- użytki rolne	8.185	65,8
grunty orne	5.438	66,4 UR
sady	102	1,3 UR
trwałe użytki zielone	2.645	32,3 UR
- lasy	3.045	24,5
- wody	359	2,9
- tereny komunikacyjne	295	2,4
- tereny osiedlowe	180	1,5
- nieużytki	318	2,6
- pozostałe	3	x
- pow. wyrów.	+53	x

Użytkowanie ziemi w 1995 r.

W strukturze użytkowania terenów na uwagę zasługuje:

- wysoki udział lasów - 24,5% przy średniej w województwie 16,3% a w kraju 27,9%, a duży udział gruntów rolnych niskiej jakości daje możliwość dalszego wzrostu lesistości.
- wyżej niż przeciętna w województwie udział trwałych użytków zielonych - 32,3% powierzchni użytków rolnych przy średniej w województwie 10,3%.
- niższy niż przeciętna w gminach wiejskich województwa (2,5%) udział terenów osiedlowych (zabudowanych, w Skrwilnie - 1,5%, województwo ogółem - 3,2%).

2) Sieć osadnicza i funkcje gminy

Sieć osadnicza ukształtowała się w oparciu o rozwój społeczny i gospodarczy gminy i przedstawia się następująco:

- Skrwilno - gminny ośrodek o charakterze usługowym w zakresie administracji, usług bytowych i gospodarczych; zabudowa mieszkaniowa o charakterze zwartym
- Okalewo - ośrodek lokalny z zakresem usług bytowych i gospodarczych o znaczeniu wspomagającym ośrodek gminny
- Przywitowo - ośrodki lokalne z usługami w zakresie: oświaty, kultury, handlu
- Skudzawy
- Urszulewo - ośrodek rekreacyjny o znaczeniu lokalnym.

Pozostałe wsie sołeckie wyposażone najczęściej tylko w usługi handlu pełnią funkcje gospodarcze w zakresie rolnictwa. Zabudowa mieszkaniowa (dominuje zagrodowa) we wszystkich miejscowościach o charakterze częściowo zwartym, częściowo rozproszonym.

Funkcje gminy

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się w oparciu o indywidualne gospodarstwa rolne z wykształconym kierunkiem produkcji rolnej żytnio-paszowiskowym i chowem bydła mlecznego.

Funkcja uzupełniająca to:

- leśnictwo z zasobem 3045 ha lasów
- rekreacja z ograniczeniami wynikającymi z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

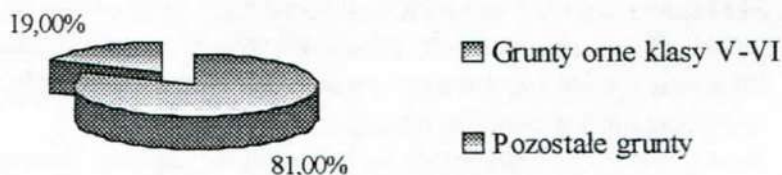
3) Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Warunki glebowe

Wartość gruntów rolnych w gminie jest niska i przedstawia się następująco:

• Wg klasyfikacji bonitacyjnej gleb			
grunty orne:	klasy III	- 2,8%	powierzchni ogólnej
	klasy IV	- 16,3%	powierzchni ogólnej
	klasy V	- 27,1	powierzchni ogólnej
	klasy VI	- 53,9%	powierzchni ogólnej
trwałe użytki zielone:	klasy III	- 0,5%	powierzchni ogólnej
	klasy IV	- 30,8%	powierzchni ogólnej
	klasy V	- 58,1%	powierzchni ogólnej
	klasy VI	- 10,6%	powierzchni ogólnej

Udział gruntów ornych niskiej wartości rolniczej

- Wg kompleksów rolniczej przydatności:

grunty orne:	kompleks pszenney b.dobry i dobry (1-2)	- 0,2%
	kompleks żytni b.dobry i dobry (4-5)	- 15,6%
	kompleks żytni słaby (6)	- 16,8%%
	kompleks żytni b.słaby (7)	- 52,9%
	kompleks zbożowo-pastewny mocny (8)	- 1,6%
	kompleks zbożowo-pastewny słaby (9)	- 12,9%
trwałe użytki zielone:	kompleks t.u.z. średnich (2z)	- 30,6%
	kompleks t.u.z. słabych i b.słabych (3z)	- 69,4%
- Wg JUNG Puławy sumaryczny wskaźnik oceny warunków przyrodniczych (gleba, klimat, rzeźba, opady) dla rolnictwa w gminie Skrwilno wynosi tylko - 45,9 punkty przy 66,4 pkt dla województwa wrocławskiego i 66,6 pkt dla kraju.
Przestrzennie zróżnicowanie wartości gruntów rolnych jest niewielkie.
Grunty dobrej i średniej wartości dla rolnictwa występują w północno-zachodniej części gminy, sołectwa: Kotowy, Okalewo, Przywitowo tworząc obszar rolniczy wysokoprodukcyjny oraz w sołectwie Skrwilno - Rysunek nr 5.
Trwałe użytki zielone średniej wartości, dobrze zagospodarowane występują w kompleksie Zambrzyca, Rak, Szustek-Szczawno i Okalewo.

Prawo własności gruntów

Przemiany systemowe w kraju nie spowodowały większych zmian w strukturze własnościowej gminy, co obrazuje poniższa tabela:

Struktura własności gruntów

Tabela nr 7

	% udział w powierzchni ogólnej	
	1985	1995
Powierzchnia ogółem	100,0	100,0
w tym: gospodarka ind.	74,4	74,3
Użytki rolne	100,0	100,0
w tym gospodarka ind.	99,6	99,7

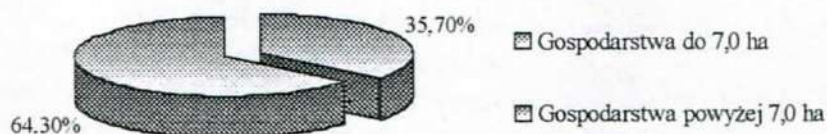
Brak przemian spowodowany jest dominacją sektora indywidualnego w układzie czasowym

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Działalność produkcyjną prowadzi 956 indywidualnych gospodarstw rolnych (1995r., WUS) na powierzchni 9096 ha ogółem, z czego 8106 ha stanowią użytki rolne. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi zatem 9,5 ha powierzchni ogółem i 8,5 ha powierzchni użytków rolnych.

W strukturze obszarowej przeważają gospodarstwa towarowe o powierzchni powyżej 7,01 ha - 64,3%.

**Udział gospodarstw rolnych towarowych
w ogólnej liczbie gospodarstw w 1995 r.**

Przestrzenne zróżnicowanie przedstawia rysunek nr 5
Zmiany w układzie czasowym struktury obszarowej gospodarstw w gminie są następujące :

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Tabela nr 8

Lata	Liczba gosp. ogółem	wg grup obszarowych w ha UR					
		do 2 ha	2-5	5-7	7-10	10-15	pow.16
1987	1123	113	191	168	266	275	110
1990	1008	58	165	143	252	267	123
1995	948	57	144	138	219	251	139

Z powyższego wynika, że przyrost wystąpił w grupie gospodarstw powyżej 15 ha. Proces przekształceń przyczynił się do wzrostu areału gospodarstw, które będą stanowiły grupę zdolną do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla potrzeb rolnictwa jest bardzo niska. Z analizy powierzchni zasiewów i stanu pogłowia zwierząt stwierdza się jej wysokie wykorzystanie:

Struktura zasiewów

Tabela nr 9

Pow. GO wg klas bonitacyjnych				Powierzchnia zasiewów w ha - 1996r						
Ogółem ha	kl.III	kl.IV	kl.V-VI	Ogółem ha	pszenica	buraki cukr.	jęczmień	pastewne	ziemniaki	pozostałe w tym żyto
5556	151	906	4499	4044	93	45	106	690	622	3378
100%	2,7%	16,3%	81,0%	100,0	2,3%	1,1%	2,6%	17,1%	15,4%	61,5%

Stan zwierząt gospodarskich

Tabela nr 10

	Pow. UR w ha	Pow. trwa- łych użytków zielonych	Bydło ogółem	w tym Krowy	Trzoda chlewna	Owce
gmina Skrwilno	8185	2645	Stan zwierząt w sztukach - 1996r			
			5546	3391	7482	-
			Zwierzęta gosp. w sztukach/100 ha UR			
	100,0%	32,3%	67,8	41,4	91,4	-
woj. włocła wskie	100,0%	10,3	46,3	21,3	142,7	3,1

Aktualnie wysokie wykorzystanie naturalnych warunków dla produkcji rolnej nie daje szans na dalszą intensyfikację produkcji rolnej bez szkody dla środowiska naturalnego.

Wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej w układzie przestrzennym obrazują rysunki nr 4 i 4a.

Zatrudnienie w rolnictwie

W 1996 roku w indywidualnych gospodarstwach rolnych pracowało około 1940 osób (dane Urzędu Gminy Skrwilno wg spisu rolnego 1996r), co stanowi ca 56,3% ludności gminy w wieku produkcyjnym. Na 100 ha użytków rolnych przypadało ca 24,7 pracujących.

Przetwórstwo rolno-spożywcze

Przetwórstwo w gminie Skrwilno jest bardzo słabo rozwinięte.

Działają tylko:

- dwie masarnie z ubojnią o zdolności produkcyjnej 0,2t/dobę i 0,1t/dobę
- piekarnia - zdolność produkcyjna 1,0t/dobę
- młyn - zdolność przerobowa 4t/dobę
- mieszalnia pasz - zdolność produkcyjna - 5-6t/dobę
- gorzelnia - zdolność produkcyjna około 500 tys.l w kampanii.

Większość surowców rolniczych: zboże, mleko, ziemniaki oraz żywiec są tylko skupowane na terenie gminy dla zakładów z poza terenu gminy a nawet i województwa.

Bliższa analiza uwarunkowań dowodzi, że na poziom rozwoju przetwórstwa większy wpływ mają czynniki ekonomiczne i aktywność społeczna niż zasobność surowca.

Gospodarka rybacka

Wody powierzchniowe w gminie stanowią 2,9% powierzchni ogólnej z czego:

- Jezioro Urszulewskie - 293,1 ha (WIOŚ, 1995r)
- Jezioro Skrwilno - 74,0 ha (WIOŚ, 1995r)
- Stawy Okalewo - 22,96 ha, użytkowane 16,52 ha

† **Jezioro Urszulewskie** - własność Skarbu Państwa w zasobie AWRSP, dzierżawione jest przez Gospodarstwo Rybackie we Włocławku, Spółka z o.o. w Szpetalu Górnym. Typ rybacki jeziora - sandaczowy, a wydajność - 31,97 kg z 1 ha powierzchni jeziornej.

Odławiane gatunki ryb to: sandacz, leszcz, węgorz, okoń, płóc.

Jezioro Skrwilno - własność Skarbu Państwa w zasobie AW RSP, dzierzawione przez PZW.

Typ rybacki jeziora szczupakowy a odławiane gatunki ryb to: szczupak, lin, karp, płóc, okoń, (gatunki występujące), oraz topołyga pstra, topołyga biała, amur, sum polski (gatunki wsiedlone).

Stawy Okalewo - własność Skarbu Państwa w zasobie AWRSP, dzierzawione przez Gospodarstwo Rybackie we Włocławku, Spółka z o.o. w Szpetalu Górnym.

Są to stawy hodowlane karpia (materiał zarybieniowy i ryba hodowlana). W niewielkiej ilości występuje szczupak, lin, amur, karaś. Do produkcji wykorzystywane są 4 stawy a jeden wysunięty najdalej na północny wschód jest ostoją ptactwa oraz bobra i wydry - przewidziany do odtworzenia dla celów hodowlanych

Wydajność: 506 kg/ha powierzchni użytkowej w 1995 r.

592 kg/ha powierzchni użytkowej w 1996r.

(dane Gosp. Ryb.).

4) Lasy

Zasoby leśne

+ Lasy zajmują powierzchnię 3032 ha tj. 24,5% powierzchni gminy i są nierównomiernie rozmieszczone. Największy zwarty kompleks leśny (ok. 1400 ha) zajmuje północno-wschodnią część gminy (soł. Okalewo) i środkowo-południowo-wschodnią część (około 600 ha), sołectwo Skrwilno. Mniejsze kompleksy oraz małe enklawy występują głównie w południowej i południowo-zachodniej części gminy.

Pod względem **struktury drzewostanu** przeważa sosna zajmując około 81% składu gatunkowego.

W **strukturze siedliskowej** dominują słabe siedliska borowe lasów o różnym stopniu wilgotności - około 77%.

W strukturze wiekowej tylko około 15% ogólnej powierzchni lasów stanowią starodrzewia tj. lasy w wieku powyżej 80 lat.

Cechą wyróżniającą lasy skrwileńskie w województwie włocławskim jest większy udział roślinności naturalnej i półnaturalnej.

Lasy o powierzchni ca 1530 ha (50% pow.ogólnej) położone są w Obszarze Krajobrazu Chronionego Źródła Skrwy.

Lasy ochronne stanowią 48,4% ogólnej powierzchni lasów tj. 1469 ha w tym:

- lasy wodochronne - 1433 ha
- lasy wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegające ochronie gatunkowej - 23 ha
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegające ochronie gatunkowej - 13 ha.

Ponadto około 600 ha lasów położonych w sołectwie Skrwilno charakteryzuje się **wysoką przydatnością dla potrzeb turystyki i rekreacji**.

Znacząca jest również **funkcja gospodarcza** lasów o czym świadczą między innymi rozwinięte usługi tartaczne w gminie we wsiach Urszulewo, Okalewo, Szczawno.

Wielkość tartaków:

- Urszulewo - zdolność przerobowa 8 m³/dobę
- Szczawno - zdolność przerobowa 15 m³/dobę
- Okalewo - zdolność przerobowa 20 m³/dobę

Dominująca część pozyskanego drewna trafia do Zakładów Celulozowych w Świeciu i Kwidzynie.

Zwiększenie lesistości

Możliwość zwiększenia lesistości w gminie można przedstawić w trzech wariantach:

wariant I 400 ha - zalesienie tylko enklaw przy istniejących lasach gruntów najslabszych - lesistość 27,6%

wariant II 1700 ha - zalesienie gruntów najslabszych rolniczo wg granicy polno-leśnej - lesistość - 38,1%

wariant III 3000 ha - zalesienie wszystkich gruntów ornych klasy VI-VIRz - lesistość - 48,5%.

Łowiectwo

Na obszarze gminy gospodarkę łowiecką prowadzi Koło Łowieckie „Orzeł” - obwód nr 1 na powierzchni 6240 ha, liczba członków - 40.

Na pozostałej powierzchni działają takie Koła jak:

- „Sokół” z gm. Świdziebnia (część wsi Okalewo, Zofiewo) - obwód nr 35
- „Słomka” z gm. Rypin (część wsi: Przywitowo, Wólka, Skudzawy) - obwód nr 2
- „Knieja” z gm. Rogowo (część wsi Urszulewo) - obwód nr 6
- „Ośrodek Hodowli Zwierzyny ZG PZŁ Warszawa (część wsi: Okalewo, Zofiewo, Koto- wy).

Pozyskanie zwierzyny jest planowane w oparciu o stan inwentaryzacyjny oraz strukturę populacji.

Na terenach leśnych gminy występują głównie: łoś, jeleni i dzik. „Nowym gatunkiem” jest wprowadzony w 1986 roku daniel, którego aktualną liczebność szacuje się na około 20 sztuk w Nadleśnictwie Skrwilno. Tereny rolne są mało zasobne w zwierzynę łowną. Koła Łowieckie poza gospodarką łowiecką zajmują się ochroną gatunków zwierząt łownych i chronionych np. bóbr europejski.

5) Turystyka i rekreacja

Skrwilno jest gminą o dużych możliwościach rozwoju turystyki w oparciu o zasoby i walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i dostępność komunikacyjną.

Szanse rozwoju turystyki:

- **przyrodnicze:**

- kompleksy leśne o powierzchni 3045 ha w tym o wysokiej przydatności turystycznej (I i II kategorii) - około 600 ha (kompleks Skrwilno-Otocznia);
- wody powierzchniowe, z czego Jezioro Skrwileńskie o pow. 74 ha, Jezioro Urszulewskie o pow. 293 ha, oraz rzeki Skrwa, Okalewka, Rypienica;
- „czyste powietrze” - brak przemysłu, dużych kotłowni;

- wartości krajobrazowo-przyrodnicze w postaci terenów objętych ochroną prawną typu rezerwat, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, bogactwo roślinności w tym naturalnej i półnaturalnej oraz występowanie zwierząt w tym zwłaszcza ptaków wodnoblotnych i drapieżnych (bóbr, wydra, bocian czarny, czapla, kormoran, łabędź niemy oraz łoś, jeleń, dzik)⁹⁰
- możliwość zbierania runa leśnego;
- możliwość łowiectwa: duże kompleksy leśne, koło łowieckie „Orzeł”
- możliwość wędkowania: Jezioro Urszulewskie - sandacz, leszcz, węgorz, okoń, płoć; Jezioro Skrwileńskie - szczupak, lin, karp, płoć, okoń;
- bezpośrednie sąsiedztwo takich obszarów jak:
„Obszar Krajobrazu Chronionego Przyszecze Skrwy Prawej” - z woj. płockiego
„Obszar Chronionego Krajobrazu z Preferencją Rolnictwa Ekologicznego” z woj. ciechanowskiego
„Lidzbarsko-Gorznieński Park Krajobrazowy” wraz z otuliną z woj. toruńskiego

- historyczno-kulturowe:

- zespół pałacowo-parkowy w Okalewie
- zespół kościoła rzym.-kat. w Skrwilnie
- park podworski w Skrwilnie
- młyn wodny w Nowym Młynie (soł. Skudzawy)
- cmentarz ofiar hitleryzmu w Skrwilnie
- grodzisko z IX-XII w (ślady) nad J. Skrwileńskim, miejsce znalezienia tzw. „Skarbu skrwileńskiego” - wyroby złote i srebrne złożone w Muzeum Okręgowym w Toruniu, przedstawiane w Albumie KAW, Warszawa, 1974r.

Ograniczenia, zagrożenia dla rozwoju turystyki:

- „żywiolowe” użytkowanie terenów dla potrzeb turystyki nad J. Urszulewskim: działki o pow. 600-200 m² ha, liczba działek (domków) letniskowych - około 90, przeinwestowanie terenów;
- brak rozwiązań w zakresie unieszkodliwiania odpadów płynnych oraz stałych w zakresie organizacji wywozu na istniejące wysypisko;
- utrzymujący się pozaklasowy stan czystości wód jezior;
- niedostateczne zagospodarowanie turystyczne; brak wyznaczonych i urządzonych szlaków turystycznych, plaży, terenów sportowych, bazy gastronomicznej;
- niedostateczne rozpoznanie przyrodnicze obszaru gminy;
- brak aktywności ludności lokalnej w tworzeniu ofert turystycznych;
- sąsiedztwo terenów konkurencyjnych - „Zielone Płuca Polski”.

Według koncepcji wstępnej „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa włocławskiego” wyodrębniono dwa rejony turystyczne:

- rejon skrwileński - krajoznawczy
- rejon urszulewski - wypoczynkowy.

6) Przemysł

Przemysł w gminie Skrwilno jest bardzo słabo rozwinięty i występuje głównie w powiązaniu z innymi działami gospodarki jak rolnictwo i leśnictwo.

Analizy przemysłu dokonano pod względem:

- struktury gałęziowej
- wielkości zakładów
- struktury własnościowej

co dało możliwość wyciągnięcia następujących wniosków:

1. Największe znaczenie ma przetwórstwo rolno-spożywcze (rozdz. 3.4.2.) oraz tartaki (rozdz. 3.4.3.). Są to małe zakłady zatrudniające 2-5 osób.
2. W procesie transformacji systemowej nie nastąpiły większe zmiany w ww zakładach ani w zatrudnieniu ani wielkości i profilu produkcji.
3. Pod względem struktury własnościowej również stwierdza się stabilizację. Rozwój sektora prywatnego dotyczy głównie zakładów wykonujących usługi.
4. Brak spełnienia procesu transformacji systemowej wynika z niskiej aktywności społecznej (wysokie bezrobocie) oraz zubożenia społeczeństwa./

2.3.5. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego uzbrojenia terenu

Problematyka infrastruktury technicznej obejmuje: zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zaopatrzenie w ciepło, telekomunikację, zasilanie energetyczne, zaopatrzenie w gaz, usuwanie i utylizację odpadów.

Wg ustawy o samorządzie terytorialnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

Poszczególne branże infrastruktury technicznej zaspakajają potrzeby użytkowników indywidualnych i zbiorowych.

Poszczególne branże infrastruktury technicznej można podzielić na dwie zasadnicze grupy tj. sieciowe, gdzie realizacja usług związana jest z przesyłem medium lub energii siecią oraz grupy usług gdzie rozmieszczenie realizacji usług nie jest związane z sieciami dystrybucji.

1) Zaopatrzenie w wodę

Z analizy stanu istniejącego wynika, że ca 35% mieszkańców gminy zaopatruje się z ujęć wody w Skrwilnie i Okalewie.

Najwyższy procent zwodociągowania jest w sołectwach: Skrwilno, Okalewo, Kotowy i Zofiewo.

Sołectwa położone w północnej części gminy: Okalewo, Kotowy, Zofiewo zaopatrywane są z *ujęć wody w Okalewie*. Istnieje możliwość zwodociągowania dodatkowo sołectw: Przywitowo, Wólka i Budziska.

Sołectwo Skrwilno położone w środkowej części gminy zaopatrywane jest z *ujęcia wody w Skrwilnie*. Zatwierdzone zasoby wody i rozbudowa ujęcia o zbiorniki wyrównawcze wystarczą na pokrycie pełnego zaopatrzenia w wodę sołectw: Skrwilno, Ruda, Szucie, Szustek, Szczawno.

- + Mieszkańcy sołectw: Skudzawy, Urszulewo, Czarnia Duża, Czarnia Mała, Zambrzyca, Mościska, Rak, Otocznia położonych w południowej części gminy zaopatrują się w wodę z własnych studni kopanych i wierconych. Możliwość zwodociągowania tych sołectw zgodnie z programem wodociągowania istnieje po wybudowaniu ujęć wody w miejscowościach:
-

Skudzawy i Czarnia Duża. Docelowo istnieje możliwość zwodociągowania wszystkich miejscowości w gminie.

2) Gospodarka ściekowa

Mieszkańcy gminy wytwarzają rocznie ca 350 tys. m³ ścieków czyli ca 1000 m³/dobę. 40 m³/d oczyszczonych jest przez „MINIBLOK” w Skrwilnie (blok Spółdzielni Mieszkaniowej), co stanowi 4% ścieków wytworzonych.

Ze względu na fakt, że istniejąca oczyszczalnia nie rozwiązuje w żaden sposób problemu oczyszczania ścieków dla całej gminy, w pierwszej kolejności wskazane jest przystąpić do realizacji gminnej oczyszczalni we wsi gminnej.

3) Zaopatrzenie w ciepło

Indywidualne źródła ciepła i kotłownie zakładowe opalane węglem i koksem emitują do atmosfery SO₂, NO₂, CO w ilościach, które dla pojedynczego pieca czy kuchni wydaje się znikomo małe, ale są bardzo uciążliwe ze względu na bezpośredniość oddziaływania.

Na terenie gminy kotłownie zakładowe posiadają następujące jednostki:

- Przedszkole, Poczta - Okalewo (pałac zabytkowy)
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „SKRWA w Skrwilnie
- Nadleśnictwo Skrwilno
- Gminna Spółdzielnia „Sch” w Skrwilnie
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Skrwilnie
- Piekarnia w Skrwilnie
- Bank Spółdzielczy w Skrwilnie
- Ośrodek Zdrowia w Okalewie
- Dom Naczyiciela w Okalewie

Zużywają one rocznie ca 1000 ton węgla i koksu.

Urządzenia grzewcze należy modernizować i rozbudowywać poprzez instalowanie urządzeń o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń tj. urządzeń gazowych, olejowych, elektrycznych.

4) Telekomunikacja

Urzędy pocztowo-telekomunikacyjne w Skrwilnie, Okalewie i Urszulewie z ręcznymi centralami o łącznej pojemności 280 numerów nie zaspakajają potrzeb gminy w zakresie łączności. Konieczna jest wymiana starych central na centrale automatyczne. Należy również wziąć pod uwagę konieczność budowy nowego urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego na terenie gminy. W południowej części gminy przebiega linia telekomunikacji międzymiastowej Sierpc-Brodnica.

5) Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina zasilana jest w energię elektryczną z GPZ 110/15 kV zlokalizowanego w Rypinie, dwiema liniami napowietrznymi 15 kV magistralami:

- AFL-35 poprzez Kotowy
- AFL-70/35 poprzez Puszcę Miejską.

Istnieje możliwość wzajemnego rezerwowania się tych linii magistralnych.

Obecnie sieć średniego napięcia pracuje na napięciu 15 kV. Pod względem konfiguracji ma układ linii magistralnych z możliwością drugostronnego zasilania.

Stacje transformatorowe 15/04 kV napowietrzne zasilane są jednostronnie.

Przez teren gminy projektowany jest przebieg linii elektrycznej wysokiego napięcia 500 kV Białoruś-Niemcy.

6) Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Skrwilno nie przebiega linia gazociągu wysokoprężnego. W gminie rozwinięty jest system gazyfikacji bezprzewodowej.

Zgodnie z programem gazyfikacji opracowanym przez Biuro Techniczno-Handlowe Ciepłownictwa, Wodociągów i Kanalizacji „CEWOK” w Warszawie istnieje możliwość gazyfikacji przewodowej gminy od projektowanego gazociągu wysokoprężnego DN 300 Sierpc-Brodnica.

7) Gospodarka odpadami stałymi

Gminne wysypisko śmieci zlokalizowane jest na gruntach wsi Szczawno i zajmuje powierzchnię 0,60 ha. Wysypisko zostało oddane do użytku w 1984 roku z przewidywanym okresem eksploatacji na 20 lat. Brak jest zorganizowanego usuwania odpadów stałych z terenu gminy co ściśle związane jest z niskim stopniem wykorzystania wysypiska.

Na terenie wysypiska nagromadzonych jest 1367 ton = 2279 m³ odpadów. Z powyższych danych wynika, że średnio statystyczny mieszkaniec gminy składa na wysypisku 19 kg odpadów rocznie.

Gminne wysypisko wykorzystane jest w ca 17%.

8) Regulacja stosunków wodnych dla potrzeb rolnictwa

Melioracjami objętych jest w gminie 3502 ha użytków rolnych z czego:

- 1542 ha - stanowią grunty orne
- 1960 ha - trwałe użytki zielone.

Szczególnie duże znaczenie mają melioracje trwałych użytków zielonych z uwagi na możliwość prowadzenia intensywnej gospodarki.

Do odnowienia urządzeń melioracyjnych kwalifikuje się łąki w kompleksie Zofiewo-Okalewo-Kotowy.

W 1996 roku opracowany został projekt techniczny dla przedsięwzięcia melioracji użytków zielonych „Okalewo-Zofiewo” o pow. 477 ha z czego przewidzianych do melioracji jest 361,9 ha na terenie gminy Skrwilno i częściowo gminy Rypin. systemem rowów odwadniająco-nawadniających uzupełnionych urządzeniami drenarskimi na powierzchni około 48 ha. Przedsięwzięcie obejmuje w pierwszej kolejności regulację rzeki Okalewki, na której przewiduje się urządzenia piętrzące (7 szt.). W projekcie technicznym uwzględniono uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska przyrodniczego.

2.3.6. Uwarunkowania wynikające z zakresu komunikacji i transportu

1) Komunikacja kołowa - opis układu

System komunikacyjny gminy Skrwilno składa się wyłącznie z sieci dróg kołowych. Układ funkcjonalny komunikacji kołowej gminy i wsi Skrwilno stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, gminne oraz drogi o funkcji porównywalnej z drogami gminnymi. Wszystkie drogi krajowe posiadają nawierzchnię ulepszoną (asfaltobeton), w drogach wojewódzkich - wg informacji uzyskanych w Zarządzie Dróg - Lipno - utwardzenia wymaga ok. 6 km dróg, które posiadają nawierzchnię gruntową.

Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich

Tabela nr 11

L.p.	Nr ewd. drogi	Klasa techniczna drogi	Długość odcinka drogi w km	Przebieg drogi
1.	560	III		Brodnica-Rypin-Sierpc-Bielsk
2.	563	IV		Rypin-Żuroromin-Mława
3.	46611	V		Budki Janowskie-gr.woj.(Okalewo)
4.	46624	V		Kotowy-Skudzawy
5.	46625	V		Okalewo-Skrwilno-gr.woj.(Dziki Bór)
6.	46626	V		Puszcza Miejska-Skrwilno
7.	46627	V		Skrwilno-gr.woj.(Lutocin)
8.	46628	V		Zambrzyca-Czarnia Mała-gr.woj.(Puszcza)

Drogi gminne w znikomej części posiadają nawierzchnię ulepszoną, zwykle występuje nawierzchnia gruntowa.

Zestawienie dróg na terenie gminy:

- drogi krajowe - 8,6 km
- drogi wojewódzkie - 38,0 km
 - o nawierzchni twardej - 32,0 km
 - o nawierzchni gruntowej - 6,0 km
- drogi gminne - 102,3 km
 - o nawierzchni twardej - 8,3 km
 - o nawierzchni gruntowej - 94,0 km

Wieś gminna Skrwilno komunikacyjnie obsługiwana jest przez trzy drogi wojewódzkie:

- Nr 46625 (Okalewo-Skrwilno-gr.woj.)
- Nr 46626 (Puszcza Miejska-Skrwilno)
- Nr 46627 (Skrwilno-gr.woj.)

Skrzyżowanie tych dróg znajduje się we wsi Skrwilno.

Oprócz dróg wojewódzkich przez obszar wsi przebiegają trasy dróg uznanych decyzją Zarządu Gminy jako drogi gminne; są to drogi o numerach:

- 4637017 (granica gm. Rypin-Skrwilno)
- 4637018 (droga woj. Nr 46625-Skrwilno)
- 4637020 (granica woj.-Skrwilno)
- 4637021 (Skrwilno-Rak)

Wyżej wymienione drogi stanowią podstawową sieć ulic wsi gminnej uzupełnioną ulicami osiedlowymi.

Stan techniczny nawierzchni nie odbiega w znaczący sposób od średniego standardu dróg, wiele z nich wymaga remontu a część ulic nie posiada utwardzonej nawierzchni.

2) Zaplecze techniczne ,motoryzacji

Elementy zaplecza technicznego motoryzacji gminy Skrwilno rozpatrywano w zakresie:

- stacji paliw
- stacji obsługi pojazdów
- parkingów
- garaży.

Stacje paliw

Na terenie gminy Skrwilno funkcjonują dwie Stacje Paliw Płynnych, obydwie zlokalizowane we wsi Skrwilno.

Jedna z nich przy ul. Targowej jest obiektem po byłej SKR, obecnie własność firmy „Petrol”. Obiekt posiada 4 dystrybutory oraz budynek Stacji.

Druga Stacja Paliw zlokalizowana przy ul. Leśnej jest własnością Nadleśnictwa Skrwilno, świadczy sprzedaż paliwa dla wszystkich odbiorców.

Stacje obsługi pojazdów

Na terenie gminy Skrwilno brak nowoczesnej kompleksowo wyposażonej Stacji Obsługi Pojazdów. Działalność naprawczą pojazdów samochodowych oraz maszyn rolniczych prowadzą prywatne zakłady rzemieślnicze zlokalizowane we wsi Skrwilno oraz Okalewo.

Parkingi

Zespoły parkingowe umożliwiające parkowanie większej liczby pojazdów na terenie gminy oraz wsi Skrwilno nie występują.

Mniejsze obiekty (na kilka stanowisk postojowych) znajdują się przed Urzędem Gminy oraz innymi obiektami użyteczności publicznej.

Garaże

Mieszkańcy wsi posiadają pojedyncze garaże samochodowe zlokalizowane na działkach prywatnych. Większy zespół garażowy (7 boksów) zlokalizowany jest w Skrwilnie na terenie Spółdzielni Mieszkaniowej „Skrwa”.

3) Komunikacja zbiorowa

Podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy i wsi Skrwilno jest Państwowa Komunikacja Samochodowa. Linie autobusowe obsługujące teren gminy zbiegają się we wsi Skrwilno, gdzie zlokalizowany jest przystanek PKS z poczekalnią.

W poszczególnych wsiach na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe. Wszystkie te obiekty stanowią własność gminy.

4) Transport towarowy

Na terenie gminy transport towarowy odbywa się głównie przy użyciu prywatnego sprzętu przewozowego. Brak zorganizowanego - wyposażonego w większą ilość pojazdów - przewoźnika świadczącego usługi transportowe.

Rodzaj przewozów towarowych to głównie płody rolne oraz materiały budowlane i środki służące do produkcji rolno-towarowej.

2.4. IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

2.4.1. Obszar o wysokich walorach przyrodniczych i naruszonej równowadze w zagospodarowaniu przestrzennym

Jest to teren położony nad Jeziorem Urszulewskim o powierzchni ca 20,0 ha.

Na podstawie identyfikacji uwarunkowań:

- przyrodniczych (Obszar Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy”, strefa ciszy J. Urszulewskiego)

- stanu zagospodarowania terenu (istniejąca zabudowa zagrodowa, letniskowa pobytowa)

- stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną - brak wszelkich mediów poza elektroenergetyką

- stanu komunikacji - przebieg drogi krajowej w bezpośrednim sąsiedztwie terenów turystycznych oraz zabudowy zagrodowej,

stwierdza się konflikt pomiędzy ochroną zasobów i walorów środowiska przyrodniczego a rozwojem turystyki, rekreacji o charakterze pobytowym oraz istniejącą zabudową zagrodową

Złożoność konfliktu polega na:

- położeniu istniejącej zabudowy zagrodowej bezpośrednio przy jeziorze, działki wygrozdzone do terenów zadrzewionych i zakrzaczonych, do lustra wody
- intensywności zabudowy letniskowej o charakterze pobytowym, zabudowa zwarta bez możliwości ogólnodostępnej do jeziora
- braku obszaru buforowego o charakterze ogólnodostępnym wzdłuż jeziora
- braku ogólnodostępnych miejsc wypoczynku nad jeziorem dla wypoczynku weekendowego (plaża, miejsca biwakowe, kąpielisko)
- braku wyposażenia w infrastrukturę techniczną: brak wodociągu, oczyszczalni ścieków z systemem kanalizacji, gazyfikacji
- niskim wyposażeniu w usługi rekreacyjne: gastronomiczno-handlowe, sportowe
- presji społeczności lokalnej do zwiększenia terenów turystycznych kosztem terenów rolnych
- wysokim zainteresowaniu wykupem działek pod zabudowę letniskową
- zaistniałych podziałach gruntów rolnych na działki małe o pow. ok. 300 m pod zabudowę letniskową
- rozwoju infrastruktury turystycznej we wsiach predysponowanych do funkcji letniskowej: Urszulewo, Skrwilno (agroośrodk)
- modernizacji istniejących zagród w celu dostosowania do rozwoju agroturystyki
- przygotowaniu pod względem formalno-prawnym terenów nad J. Urszulewskim dla potrzeb turystyki pobytowej.

2.4.2. Obszar o wysokich wartościach ekologicznych i presji społeczności lokalnej na intensyfikację gospodarki łąkowo-pastwiskowej

Obejmuje tereny trwałych użytków zielonych o pow. ok. w rejonie Okalewo-Kotowy-Zofiewo. Obecnie teren spełnia ważną rolę ekologiczną z racji na ekstensywnie prowadzoną gospodarkę łąkowo-pastwiskową, występowanie żerani i tam bobrowych. Jest terenem cennym dla ptactwa.

Przewidywana jest modernizacja urządzeń melioracyjnych dotychczas nieczynnych, zaniedbanych.

2.4.3. Tereny zagrożone ze względu na czystości wód

Tereny obejmą

- 1) jeziora: Skrwilno, Urszulewskie oraz rzeki: Skrwę, Rypinicę w granicach ich zlewni.
- 2) obszary źródliskowe rzek: Skrwy, Rypienicy.

Wymienione zbiorniki wodne prowadzą wody, które nie odpowiadają normom (non) przy zakładanej II klasie czystości.

Wszystkie wymienione wody położone są w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy” (poza Rypienicą).

Ważność problemu wynika również z faktu turystycznego charakteru gminy. Nad Jeziorem Urszulewskim rozwinięta jest turystyka pobykowa i w dalszym ciągu występuje duże zainteresowanie jej rozwojem. Jezioro Skrwileńskie i rzeka Skrwa nie mogą być wykorzystane turystycznie przy istniejącym stanie czystości wód.

Przyczyny zagrożenia stanu czystości wód:

- brak uregulowanej gospodarki ściekowej w gminie Skrwilno oraz terenach sąsiadujących w obszarze zlewni
- nawożenie mineralne upraw rolnych z uwagi na wysoką przepuszczalność gruntów oraz trwałych użytków zielonych w obszarach zlewniowych
- eksploatacja kopalni bez udokumentowania.

Ponadto obszar źródliskowy rzeki Skrwy zagrożony jest zanieczyszczeniem wód ze względu na:

- położenie w jego obrębie gminnego wysypiska śmieci.

2.4.4. Obszary rolniczo nieprzydatne

Są to grunty rolne najsłabsze wg klasyfikacji bonitacyjnej głównie VI i VIRz. Występują na obszarze całej gminy i stanowią aż 3 tys. ha tj. 53,9% ogólnej powierzchni gruntów ornych.

Istota problemu wynika z:

- wielkości obszaru
- własności prywatnej gruntów
- braku bodźców finansowych dla zmiany sposobu użytkowania
- uregulowań prawnych

Rozwiązanie problemu wymaga jak najszybszego zaangażowania się władz rządowych i resortowych do rozwiązania problemu występującego prawie we wszystkich gminach.

2.4.5. Obszary o bardzo niskim wyposażeniu w infrastrukturę techniczną i społeczną

Położone są we wschodniej części gminy, sołectwa: Szczawno, Rak, Mościska, południowo-wschodniej, sołectwa: Czarnia Duża, Czarnia Mała, Zambrzyca, Otocznia, oraz południowo-zachodniej, sołectwo: Skudzawy, Urszulewo.

Dla wyodrębnienia obszarów przeanalizowano 8 cech diagnostycznych (zaopatrzenie w wodę, kanalizację, telefonizację, gazyfikację, dostępność do komunikacji zbiorowej, elektroenergetykę, oświatę, służbę zdrowia).

Wyodrębnione obszary uzyskały 1-3 punktów. W najtrudniejszej sytuacji są miejscowości Czarnia Mała (posiada jedynie dostęp do komunikacji zbiorowej) oraz Otocznia (bliskość usług ochrony zdrowia).

† Na istotną uwagę zasługuje sołectwo Urszulewo o funkcji turystycznej i zabudowie zagrodowej położonej na styku z jeziorem z brakiem dostępności do:

- wodociągu
- kanalizacji
- gazu przewodowego
- łączności telefonicznej
- niedoborach energii elektrycznej.

Drastyczny brak infrastruktury jest programem dla aktywności gospodarczej.

2.5. POZOSTAŁE OBSZARY PROBLEMOWE

1) Tereny eksploatacji kopalin w obszarach chronionych (istniejące i prognostyczne)

Tereny obecnej eksploatacji kopalin (22 punkty) - kruszywo naturalne - rozmieszczone są w rejonach: Warszawka-Klepczarnia, Szczawno, Urszulewo, natomiast obszary prognostyczne wyznaczono dla 2 rejonów: Szczawno, Warszawka.

Zasoby kopalin mogą zaspokoić tylko potrzeby lokalne budownictwa i drogownictwa. Eksploatacja wchodzi w konflikt ze środowiskiem przyrodniczym, głównie ze względu na położenie w obszarach chronionych:

- **Szczawno** - położone w obrębie obszaru chronionego krajobrazu „Źródła Skrwy”, w obszarze źródłiskowym rzeki Skrwy
- **Warszawka-Klepczarnia** - w obszarze źródłiskowym rzeki Rypienicy
- **Urszulewo** - w obszarze występowania form polodowcowych zwanych ozami a mogących stanowić atrakcję turystyczną.

Dotychczasowa i aktualna eksploatacja prowadzona jest niezgodnie z obowiązującymi przepisami (w tym bez udokumentowania).

Główne ujemne skutki tej działalności to:

- trwałe, nieodwracalne przekształcenia terenu
- degradacja gruntów rolnych i leśnych
- zakłócenia stosunków wodnych.

2) Tereny zgrupowania źródeł emisji zanieczyszczeń do atmosfery

Problem dotyczy przede wszystkim miejscowości, gdzie oprócz palenisk indywidualnych usytuowane są kotłownie zakładowe emitujące do atmosfery SO_2 , NO_2 , CO:

- Skrwilno (Urząd Gminy, Spółdzielnia Mieszkaniowa, Nadleśnictwo, GS, Ośrodek Zdrowia, Piekarnia, Bank Spółdzielczy)
-

- Okalewo (Przedszkole z Poczta w pałacu, Ośrodek Zdrowia, Dom Nauczyciela, Gorzelnia).

3) *Strefy ochronne*

Wyznacza się wokół:

a) obiektów (terenów) chronionych

- strefy ustanowione obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych;
Dla ujęcia wody w Skrwilnie i Okalewie istniejące zasoby wód nie wymagają (zgodnie z dokumentacją) ustanowienia stref ochronnych.
Dla projektowanych ujęć w Skudzawach i Czarni Dużej należy przewidzieć konieczność ustanowienia stref.
- ustanawiane odrębnie
Strefy ochrony zbiorników wodnych, należy wyznaczyć w celu zapewnienia elementarnej ochrony w tym przed eutrofizacją oraz zachowania ogólnej dostępności akwenu, w oparciu o wyniki badań specjalistycznych
Teoretycznie, orientacyjnie szerokości stref wynoszą:
 - dla Jeziora Urszulewskie ok. 100 m
 - dla Jeziora Skrwilno ok. 50 m.

b) obiektów (terenów) szkodliwych bądź uciążliwych

- ustanowione odrębnymi przepisami:
 - cmentarze - Skrwilno istn., Okalewo proj. - 50 m (jest wodociąg)
- ustanawiane indywidualnie, w tym:
 - wysypisko odpadów stałych - Szczawno - 300 m
 - oczyszczalnia ścieków - Skrwilno - projektowana.

4) *Zagrożenie przyrodniczych obszarów chronionych przez projektowane przebiegi korytaryzacji infrastruktury technicznej*

Są to tranzytowe przebiegi infrastruktury technicznej o znaczeniu ponadlokalnym, takie jak:

- gazociąg wysokoprężny DN 300 Sierpc-Brodnica z odgałęzieniem DN 100
- linia kolejowa (Centralna Magistrala Kolejowa)
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 500 kV Białoruś-Niemcy

Wszystkie przebiegi przecinają południowo-wschodni i południowy obszar gminy objęty aktualnie ochroną prawną - Obszar Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy” i przewidywany do podwyższenia rangi ochrony. Ponadto projektowana linia elektroenergetyczna i linia kolejowa przebiegają w pobliżu terenów turystycznych przewidzianych do rozwoju.

2.6. SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY

Na podstawie analizy uwarunkowań można określić szanse i zagrożenia rozwoju gminy przy jednoczesnym założeniu, że podstawową funkcją gminy będzie: rolnictwo a uzupełniająco leśnictwo i turystyka.

S z a n s e

a) rozwoju rolnictwa

- wysoki udział trwałych użytków zielonych zmeliorowanych i dobrze zagospodarowanych decydujących o wysokim stanie pogłowia bydła a szczególnie krów;
- względnie zrównoważony bilans wodny przy średniorocznej sumie opadów atmosferycznych 653 mm (1971-80), województwo - 493 mm;
- wzrost udziału gospodarstw rolnych towarowych o powierzchni powyżej 7,0 ha
- „czyste” środowisko dla produkcji zdrowej żywności
- wysokie wartości i walory przyrodnicze dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich (rolnictwo, turystyka, usługi)

b) rozwoju leśnictwa

- wysokie zasoby leśne - 3032 ha, w tym 15% stanowią lasy powyżej 80-letnie
- duży areal gruntów rolniczo nieprzydatnych klasy bonitacyjnej VI i VIRz - około 3 tys. ha
- położenie gruntów rolniczo nieprzydatnych między i w sąsiedztwie istniejących lasów
- duże zasoby siły roboczej (bezrobocie w 1995r - 17,9%)
- duża dostępność surowca drzewnego dla rozwoju produkcji i usług

c) rozwoju turystyki

- znaczące zasoby i walory przyrodniczo-krajobrazowe:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy”
- Rezerwat przyrody (leśny) o pow. 6,76 ha
- pomniki przyrody - 3 szt. oraz drzewa o walorach pomnikowych
- parki podworskie zabytkowe w Skrwilnie i Okalewie
- ostoje zwierząt (bobry, łoś, wydra, bocian czarny)
- bezpośrednie sąsiedztwo obszarów atrakcyjnych pod względem przyrodniczym jak: obszar „Zielonych Płuc Polski”, Lidzbarsko-Górznieński Park Krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu

- dobra kultury

- zespół pałacowo-parkowy w Okalewie
- zespół kościoła rzym.-kat. w Skrwilnie
- park podworski w Skrwilnie.

Z a g r o ż e n i a

a) rozwoju rolnictwa

- bardzo niski udział gruntów rolnych o wysokiej wartości rolniczej
 - mała możliwość zbytu surowców rolniczych (zboża, żywiec, ziemniaki, inne), niski poziom usług
 - brak rozwiniętej bazy przetwórstwa rolno-spożywczego
 - mało korzystna polityka finansowo-rolna (kredyty, podatki)
 - bardzo słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna (brak gminnej oczyszczalni ścieków i kanalizacji, gazyfikacji, zwodociągowanie w 35%, telefonizacja niezadowolająca)
 - wysokie zatrudnienie w rolnictwie - bezrobocie utajone
 - niski poziom wykształcenia, mała aktywność społeczeństwa
-

b) rozwoju leśnictwa

- duże rozdrobnienie własnościowe gruntów rolniczo nieprzydatnych, dominacja własności prywatnej
- brak preferencji dla „inwestorów” dokonujących zalesień
- brak długofalowej korzystnej „polityki zalesieniowej” państwa, (programy, dotacje, kredyty, ulgi podatkowe)

c) rozwoju turystyki

- - wysoka degradacja wód powierzchniowych: Jezioro Skrwilno, Jezioro Urszulewskie, rzeka Skrwa i Rypienica
- niezadowalający stan gospodarki ściekowej, tylko około 4% ścieków wytworzonych oczyszczona jest przez istn. „MINIBLOK”. Brak gminnej oczyszczalni ścieków z punktem zlewnym oraz rozwiązań zgodnych z wymogami ochrony środowiska dla miejscowości turystycznej Urszulewo
- brak rozwiniętej bazy turystycznej (plaża, boiska sportowe, place zabaw dla dzieci, wypożyczalnie sprzętu), bazy gastronomiczno-handlowej głównie w Urszulewie i Skrwilnie oraz wyznaczonych i urządzonych szlaków turystycznych.

3. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Identyfikacja uwarunkowań rozwoju gminy, problemów wymagających rozwiązań oraz wyodrębnienie zagrożeń hamujących rozwój pozwoliła na sformułowanie celów z wykorzystaniem szans tkwiących zarówno w zasobach przyrodniczych jak i społeczno-gospodarczych gminy jak również opartych na kierunkach polityki gospodarczej i przestrzennej państwa.

Z punktu widzenia nadrzędnych celów strategicznych cele związane z ochroną i kształtowaniem środowiska stają się wiodącą przesłanką formułowania kierunków polityki przestrzennej.

Główny cel rozwoju przestrzennego

- oparcie rozwoju przestrzennego o zasady zrównoważonego rozwoju.

1) Cele ekologiczne i kulturowe

- zachowanie a w części osiągnięcie odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego i antropogenicznego.

Cele te można osiągnąć przez następujące ukierunkowanie zadań ogólnych dla obszaru gminy:

- ochronę i wyeksponowanie cennych cech środowiska
- utrzymanie równowagi ekologicznej, utrzymanie zdolności ekosystemów do odtwarzania zasobów przyrody
- ochronę ekosystemów przed szkodliwymi oddziaływaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi
- kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego.

2) Cele społeczno-gospodarcze

- wzrost poziomu rozwoju gospodarczego przy zachowaniu walorów ekonomicznych przestrzeni charakteryzującego się:

- wzrostem poziomu życia ludności
- tworzeniem nowych miejsc pracy
- ograniczeniem bezrobocia

Dla osiągnięcia tych celów konieczna jest:

- ochrona gruntów rolnych wysokiej jakości klasy III-IV przed wykorzystaniem na cele nierolnicze
- tworzenie warunków dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego
- zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo
- rozwój zagospodarowania obszarów turystycznych nad jeziorami Urszulewskim i Skrwilno
- wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej
- poprawa standardu dróg.

3) Cele przestrzenne

- zapewnienie ładu przestrzennego, urbanistyki i architektury z zachowaniem wymogów obronności i bezpieczeństwa państwa

Dla osiągnięcia celów należy:

- dążyć do wykształcenia ośrodków aktywności gospodarczej
- tworzyć układ funkcjonalno-przestrzenny zintegrowany z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego i kulturowego
- uporządkować strukturę przestrzenną obszaru turystycznego nad J. Urszulewskim.

4) Cel specjalny

Zabezpieczenie wysokich walorów przyrodniczych dla zachowania ciągłości ekologicznej w skali ponadlokalnej.

Cel można osiągnąć m.in.:

- ochroną i podwyższeniem rangi ochrony obszarów.

4. POLITYKA PRZESTRZENNA

4.1. KIERUNKI OCHRONY WARTOŚCI I ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Ogólne zasady gospodarowania odnoszące się do obszaru gminy:

- wykorzystać obszary do wprowadzenia ekologicznych metod gospodarowania zasobami przyrody
- nie przegradzać przeszkodami tworzącymi bariery, jak: nasypy, wykopy komunikacyjne, ogrodzenia, zabudowa kubaturowa, zwarta zieleń wysoka w obrębie den dolin, obiekty uciążliwe i degradujące środowisko
- stosować rozwiązania służące zapobieganiu i likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości
- nie wprowadzać obiektów uciążliwych i mających degradujący wpływ na środowisko a likwidować istniejące
- chronić przed przekształceniem użytków zielonych w grunty orne.

Na podstawie sformułowanych celów polityki przestrzennej wydziela się następujące *strefy działań ochronnych*, które obejmują obszary potencjalnego systemu przyrodniczego gminy (inaczej systemu ekologicznego gminy).

4.1.1. Obszary, obiekty podlegające ochronie prawnej do zachowania i utrzymania wartości środowiska

1) Rezerwat leśny „Okalewo”

Zatwierdzony zarządzeniem nr 56 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3.05.1965r. (M.P. Nr 26, poz. 132)

Powierzchnia wynosi 5,28 ha.

Głównym celem jest ochrona wyspowo występującego naturalnego stanowiska świerka pospolitego, będącego podstawowym składnikiem drzewostanu wilgotnego boru mieszane-go Quercus-Piceetum. *Jest to obszar najwyższej ochrony, wyłączony z działań inwestycyjnych.*

2) Strefy ciszy

Ustanowione Zarządzeniem Wojewody Włocławskiego Nr 42/83 z dnia 4.07.1983r. (Dz. Urz. W.W. Nr 3 z dnia 25.07.1983r., poz. 24, Dz. Urz. W.W. Nr 24 z dnia 22.12.1990r., poz. 222).

Strefą ochrony akustycznej objęte zostały 2 jeziora: Jezioro Urszulewskie i Jezioro Skrwilno.

Ogólnie obowiązuje zakaz używania i wprowadzania źródeł hałasu (sprzęt motorowodny, sygnały dźwiękowe, urządzenia nagłaśniające, maszyny, pojazdy spalinowe).

3) Pomniki przyrody

a) Skrwilno - dąb o wys. 15 m i obw. w pierścienicy 360 cm

(w 1992r., obwód 405 cm) - rejestr wojewódzki poz. nr 20

b) Skrwilno - buk o wys. 16 m i obw. w pierścienicy 240 cm - rejestr woj. poz. nr 20

c) Dziegciary - dąb o wys. 19 m i obw. 315 cm - rejestr woj. poz. nr 31

Wszelkie działania prowadzone na terenie występowania i najbliższego otoczenia nie mogą prowadzić do ich zniszczenia. Szczególna ochrona obiektu dotyczy również ekspozycji obiektu.

4) Lasy

Lasy ochronne (wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz łączna ochrona tzn. lasy wodochronne i stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej).

Zarządzenie Nr 52 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 30 kwietnia 1996r.

Obowiązuje:

- zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych
- zakaz zmiany sposobu użytkowania
- dopuszcza się wprowadzenie urządzeń związanych z funkcją lasu
- penetracja możliwa po wyznaczonych szlakach, trasach

Lasy pozostałe

Podlegają również ochronie z mocy Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 roku (Dz. U. Nr 101 z 1991r., poz. 444)

- obowiązuje ochrona przed zmianą użytkowania.

4.1.2. Obszary podlegające ochronie prawnej do podwyższenia rangi ochrony

1) Park krajobrazowy lub inna forma ochrony (obecnie Obszar Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy”

Na obszarze gminy obejmuje powierzchnię 5096,0 ha (całkowita 5178 ha). Ważnym celem jest ochrona źródeł rzeki Skrwy, krajobrazu. Sposób użytkowania i zagospodarowania obszaru nie może prowadzić do naruszenia jego równowagi ekologicznej.

Wszelkie działania na obszarze powinny uwzględniać przede wszystkim zachowanie wartości krajobrazowych wyróżniających te obszary w stosunku do innych.

Zachowanie wartości uzależnione jest od skutecznych działań ochronnych, głównie wód, gleb i powietrza; wyeliminowanie i niedopuszczenie do podejmowania działalności gospodarczej niszczącej środowisko np. przemysłowy chów zwierząt.

Utworzenie Parku następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zasięgnięciu opinii samorządów gmin. ✓

4.1.3. Obszary, obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną

Podjęcie dalszych kroków w kierunku uznania kolejnych obszarów za chronione oznacza dla terenów potrzebę podjęcia następujących działań:

- uznania nadrzędności funkcji ochronnej nad innymi funkcjami
- niedopuszczenia do degradacji wód powierzchniowych (rzeki, jeziora), wody podziemne
- podniesienia czystości atmosfery.

1) Park krajobrazowy lub inna forma ochrony

Wchodzi na tereny o szczególnych walorach i wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, położone w północnej i wschodniej części gminy (nie objęte dotychczas żadną formą ochrony), będące ważnym ogniwem w tworzeniu systemów chronionych (w sieci Econet-Polska korytarz rangi krajowej). Powierzchnia obszaru wynosi ok. 3725 ha. Zasady gospodarowania ustala wojewoda.

2) Pomniki przyrody

Obejmują drzewa o walorach pomnikowych, do uznania przez Wojewodę, których na obszarze gminy jest 23:

- a) dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 136f
- b) 7 dębów - Leśnictwo Okalewo, oddz. 137h
- c) 2 sosny - Leśnictwo Okalewo, oddz. 137h
- d) 1 dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 116c
- e) 1 dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 121a
- f) 1 dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 139b
- g) 1 dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 139f
- h) 2 dęby - Leśnictwo Okalewo, oddz. 145a
- i) 1 dąb - Leśnictwo Okalewo, oddz. 145b
- j) 2 dęby - Leśnictwo Zambrzyca, oddz. 164d
- k) 2 sosny - Leśnictwo Zambrzyca, oddz. 164d
- l) 1 dąb - Leśnictwo Zambrzyca, oddz. 163l
- ł) 1 dąb - Leśnictwo Zambrzyca, oddz. 163g.

Tereny występowania i najbliższego otoczenia należy wyłączyć z działań inwestycyjnych. Szczegółowe zasady gospodarowania ustali Rada Gminy lub wojewoda.

3) Stanowiska zwierząt chronionych

- wg Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6.01.1995r. (Dz. U. Nr 13 z 1995r., poz. 61).

Obejmują dwa stanowiska bociana czarnego.

Tereny występowania i strefy ochronnej wyłączone są z wszelkich działań inwestycyjnych i innych mogących wpłynąć niekorzystnie na stanowiska.

Zasady postępowania, odpowiednie zakazy ustala Wojewoda.

- Informacje dotyczące ostoi, lęgówisk są poufne.

4) Użytki ekologiczne lub inna forma ochrony

- a) Łabędziaki (Szyjak) - Przywitowo, soł. Przywitowo o pow. ok. 41,0 ha.
- b) Baba (soł. Ruda), o pow. ok. 20,0 ha
- c) Mierzawy (soł. Czarnia Mała), o pow. 58,0 ha
- d) Przywitowo - II-gi obszar (soł. Przywitowo), o pow. ok. 18,0 ha
- e) Budziska (soł. Budziska), o pow. ok. 6,0 ha
- f) Kotownica (soł. Kotowy), o pow. ok. 70,0 ha.

Są to tereny o szczególnych walorach ekologicznych.

Przeważająca część użytków wytypowana została na terenach występowania torfowisk. Spełniają wielorakie funkcje w środowisku a w szczególności przyczyniają się do zachowania równowagi przyrodniczej.

Zachowanie torfowisk, bagnisk, mokradeł jest bardzo cenne, gdyż m.in. stanowią naturalne zbiorniki retencyjne regulujące sezonowe wahania wody.

Działania podstawowe polegające na bezwzględnej ochronie zespołów roślinnych, stosunków wodnych itp.

Obowiązuje zakaz prowadzenia melioracji, wydobywania torfów.

Zasady gospodarowania ustala Wojewoda lub Rada Gminy.

4.1.4. Inne obszary, obiekty o wartościach przyrodniczych wymagające ustanowienia zasad ochrony

1) *Obszary źródliskowe wód powierzchniowych*

Obejmują tereny położone w zachodniej i wschodniej części gminy:

- a) obszar źródliskowy rzeki Skrwy
- b) obszar źródliskowy rzeki Rypienicy

Podejmowane działania dotyczące powinny ochrony wód powierzchniowych i polegać m.in. na:

- zwiększeniu możliwości retencji i zasilania np. przez wprowadzenie zieleni
- zakazie odprowadzania ścieków zanieczyszczających wody
- zakazie prowadzenia prac odwadniających
- ograniczeniu nawożenia i chemizacji upraw rolnych

2) *Tereny występowania złóż kopalin*

- a) kruszywo rej. Szczawno (piaski ze żwirem), o pow. 400 tys. m²
- b) kruszywo rej. Warszawka (piaski drobno i średnio ziarniste), o pow. 40 tys. m²
- c) torfy nie przewiduje się ich do wykorzystania gospodarczego.

Należy chronić przed zabudową. Wydobycie powinno odbywać się tylko ze złóż udokumentowanych i na podstawie koncesji.

Minimalizować skutki wydobycia poprzez rekultywację i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

3) *Strefy działów wodnych powierzchniowych*

Odśrodkowy układ hydrograficzny w strefie przebiegu działu.

Zasady gospodarowania:

- zakaz lokalizacji inwestycji zanieczyszczających wody i pogarszających bilans wodny
- wprowadzać zadrzewienia, dolesienia
- ograniczać nawożenie mineralne i chemizację w rolnictwie.

4) *Obszary uzupełniające system przyrodniczy gminy*

Opierają się o fragmenty dolin rzecznych. Pełnią rolę łączników ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej. Wykraczają najczęściej poza obszar administracyjny gminy. Dla terenów nie zaproponowano na razie form ochrony wynikających z ustawy o ochronie przyrody.

Zasady gospodarowania:

- wprowadzać ekologiczne metody gospodarowania zasobami przyrody
 - nie przegradzać przeszkodami tworzącymi bariery, jak: nasypy, wykopy komunikacyjne, ogrodzenia, zabudowa kubaturowa, zwarta zieleń wysoka w obrębie den dolin
 - nie lokalizować obiektów uciążliwych i degradujących środowisko a likwidować bądź ograniczać istniejące
 - dążyć do renaturalizacji znacznych fragmentów
 - nie przekształcać trwałych użytków zielonych w grunty orne.
-

4.1.5. Przyrodnicze zasady gospodarowania w obszarach głównych funkcji gospodarczych i społecznych

Przedstawienie zasad ma na celu ograniczenie konfliktów między interesami przyrody a rozwojem gminy.

Gospodarka wodna

Dla zachowania równowagi środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej, podstawowe znaczenie ma prawidłowa gospodarka wodna. Obszar gminy zabezpieczyć przed zaburzeniami stosunków wodnych, przed zmianami jakościowymi wód podziemnych, powierzchniowych i gruntowych. Dążyć też należy do utrzymania lub osiągnięcia optymalnej retencyjności obszaru.

W celu utrzymania lub osiągnięcia optymalnej retencji, szczególnej ochronie muszą podlegać m.in.:

- wszystkie tereny podmokłe, źródłiskowe, naturalne źródła, cieki, starorzecza, zbiorniki wodne, torfowiska.

Duża rola przypada też takim działaniom jak:

- prawidłowo działająca gospodarka wodno-ściekowa (zgodna z zasadami ochrony środowiska)
- zalesienie obszarów źródłiskowych
- zalesienie gruntów o glebach niskich klas bonitacyjnych
- wprowadzenie zadrzewień w rejonach występowania gruntów o glebach wysokiej jakości produkcyjnej
- wprowadzenie fitomelioracji, przyspieszenie realizacji „małej retencji”
- doprowadzenie do zmiany dotychczasowej gospodarki w bezpośrednich zlewniach zbiorników wodnych i cieków
- wszędzie, gdzie jest możliwe należy formować trwałe pasy roślinności ochronnej (niskiej, średniej, wysokiej)
- doprowadzenie do bezwzględnego zakazu wodociągowania bez rozwiązania gospodarowania ściekami bytowymi.

Gospodarka rolna

Prawidłowość gospodarowania ziemią z ekologicznego punktu widzenia wymaga:

- rezygnacji z jednostronnie prowadzonych melioracji
- ograniczenia i eliminowania szkodliwych oddziaływań produkcji roślinnej i zwierzęcej na środowisko przyrodnicze (w tym ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin) - rekultywacji gruntów zdegradowanych - wprowadzać bardziej naturalne, proekologiczne formy gospodarki rolnej.

Dążyć do kształtowania zróżnicowanego krajobrazu rolniczego, stosując ochronę istniejących lub wprowadzenie nowych zadrzewień, zakrzewień, zadarnień śródpolnych.

Szczególną ochroną objąć:

- śródpolne zbiorniki wodne i podmokłości
 - strukturę użytkowania ziemi dostosować do warunków glebowych, klimatycznych i morfologicznych.
-

Gospodarka leśna

Przestrzeń leśna obszaru spełnia różne funkcje ochronne, naukowe i dydaktyczne.

Gospodarowanie we wszystkich kompleksach leśnych bez względu na ich główną funkcję obejmuje przede wszystkim:

- kształtowanie drzewostanów zgodnych z siedliskiem i o zróżnicowanej strukturze gatunkowej i wiekowej
- podnoszenie wieku rębności
- przebudowę drzewostanów zniekształconych
- odnowienia naturalne, biologiczne metody ochrony lasu.

Osadnictwo i budownictwo

W celu podniesienia standardu biotechnicznego i walorów krajobrazowych terenów zainwestowanych, wskazane jest:

- miejscami uporządkowanie zabudowy oraz wzbogacenie roślinnością
- przyspieszenie regulacji gospodarki ściekowej.

Wskazane jest dążenie do ograniczenia uciążliwości istniejących na terenie gminy zakładów produkcyjno-usługowych i innych. Szczególnie odnosi się to do obiektów zlokalizowanych w obrębie ciągów naturalnych powiązań przyrodniczych.

Turystyka i wypoczynek

Wszelką działalność turystyczną należy podporządkować zachowaniu walorów turystycznych:

- w obszarach dopuszczać jak najmniej agresywny sposób użytkowania
- nie może być przekroczona określona liczba turystów, którzy jednorazowo mogą korzystać z obszaru
- zagospodarowanie turystyczne z jednej strony musi ułatwić turystom korzystanie z obszarów, z drugiej zabezpieczyć obszary przed żywiołowym użytkowaniem.

W odniesieniu do istniejących form turystyki i rekreacji podjąć następujące działania:

- dostępnymi środkami prawno-administracyjnymi doprowadzić do likwidacji obiektów najbardziej degradujących środowisko przyrodnicze
- wszędzie gdzie jest to możliwe, przenieść obiekty poza zlewnię bezpośrednią
- wyznaczyć nad Jeziorem Urszulewskim miejsca wolne od zabudowy, celem stworzenia ostoi dla zwierząt i dla zachowania bioróżnorodności.

Proponować działania długofalowe, polegające na przedstawieniu alternatywnej oferty wypoczynku i rekreacji np. agroturystyka, ekoturystyka.

4.2. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY ZASOBÓW I WALORÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

4.2.1. Obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską do zachowania

Są to zasoby kulturowe wpisane do rejestru zabytków:

- ✓ - park podworski w Skrwilnie z I poł. XIXw.
 - ✓ - kościół parafialny w Skrwilnie, mur. z 1852r
 - ✓ - zespół pałacowo-parkowy w Okalewie (pałac mur. z ok. 1800r., kaplica mur. z 1846r., gorzelnia z k. XIXw., park krajobrazowy)
-

- grodzisko w Skrwilnie z IX-XIIw.

W celu zachowania i ochrony wskazane jest:

- prowadzić remonty obiektów z adaptacją do funkcji właściwej dla tych obiektów
- podjąć lub kontynuować prace rewaloryzacyjne parków
- przestrzegać nadzorów i uzgodnień koncepcji projektantów i planów dot. obiektów zabytkowych z właściwą służbą konserwatorską.

4.2.2. Obszary, obiekty o wartościach kulturowych do ochrony konserwatorskiej

1) Zespoły i obiekty do objęcia ochroną prawną

Są to zasoby kulturowe proponowane do wpisania do rejestru zabytków:

- młyn wodny w soł. Skudzawy (w. Nowy Młyn) - drewn.-mur. z ok. 1900r.
- zespół kościoła rzym.-kat. w Skrwilnie łącznie z cmentarzem (poza kościołem, który wpisany jest do rejestru zabytków)
- cmentarz ofiar hitlerizmu w Skrwilnie z l ćw. XXw.

Dla zachowania i ochrony właściwe jest:

- prowadzić remonty bieżące
- utrzymać istniejące funkcje
- przestrzegać nadzorów konserwatorskich przy pracach projektowych i wykonawczych.

2) Obszary do ochrony historycznej struktury przestrzennej

Są to historyczne ośrodki osadnicze Skrwilno i Okalewo, dla których właściwe byłoby ustanowienie „stref ochrony zespołu wiejskiego”.

Dla zachowania wartościowych układów ruralistycznych wskazane jest:

- ochrona rozplanowania, wyznaczników i osi kompozycji układów, głównych dominat i zabudowy zabytkowej
- respektowanie w miarę możliwości dawnych podziałów parcelacyjnych, linii zabudowy.

3) Obszary ochrony wizualnej obiektów, zespołów zabytkowych - „strefa ochrony ekspozycji”

Są to obszary wyznaczone głównie dla właściwej ekspozycji obiektów o wartościach kulturowych:

- zespołu pałacowo-parkowego we wsi Okalewo
- zespołu kościoła rzym.-kat. i parku podworskiego w Skrwilnie oraz historycznej struktury przestrzennej.

W obszarach tych należy:

- kontynuować „dobrą” miejscową tradycję budowlaną przy wprowadzaniu nowej zabudowy i modernizacji istniejącej
- wprowadzić ciekawą architekturę dla usług, odchodząc od bryły ostatnich lat, skorelowaną z istniejącym otoczeniem
- wysokość nowej zabudowy winna zapewnić ekspozycję zasobów kulturowych.

4.2.3. Obszary o wartościach kulturowych do ochrony archeologicznej

Są to rozpoznane bądź potencjalne obszary wykopalisk archeologicznych.

Dla ochrony wartości archeologicznych winny być przestrzegane następujące zasady:

- prace ziemne (melioracje, regulacje rzeki, budowę zbiorników wodnych, budowę dróg, wodociągów, kanalizacji, gazociągów oraz innych) winny być zgłaszane i uzgodnione ze służbą d/s ochrony zabytków
- przy prowadzeniu w/w prac ziemnych należy zakładać w kosztach robót możliwość przebiegu prac pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim.

Dla stanowisk o dużej wartości poznawczej w celu umożliwienia przeprowadzenia dokładnych prac wykopaliskowych właściwe byłoby ustanowienie „strefy ochrony archeologicznej”

4.3. KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

- przyjąć wzrost ludności gminy, wielkości 7330 osób tj. wg wariantu II prognozy migracyjnej, w tym ludności wsi Skrwilno - 1822 osoby
- wspomagać inicjatywy działalności dla tworzenia nowych miejsc pracy w produkcji i usługach z wykorzystaniem terenów komunalnych, decyzyjności w zakresie uzbrojenia terenów, sfery podatkowej
- wykorzystać wszelkie możliwe sposoby tworzenia nowych miejsc pracy dla zmniejszenia bezrobocia poniżej 10%
- doprowadzić do wzrostu poziomu usług bytowych głównie w zakresie ochrony zdrowia tj. opieki lekarskiej specjalistycznej i stomatologicznej
- umożliwić i wspomagać wprowadzenie nowych mediów infrastruktury technicznej: wod.-kan., gazyfikacja, telekomunikacja i inne dla poprawy jakości życia mieszkańców.

4.4. ZASADY GOSPODAROWANIA ZASOBAMI LEŚNYMI

Zasoby leśne gminy położone są głównie w obszarach przyrodniczych prawnie chronionych lub proponowanych do ochrony.

Około 48% lasów to lasy o funkcji ochronnej a 20% wykazuje wysoką przydatność turystyczną, dlatego też winny spełniać *funkcję środowiskotwórczą i społeczną*. Funkcja gospodarcza winna być im podporządkowana.

Podstawowe kierunki gospodarowania w lasach:

- utrzymanie istniejących zasobów leśnych ze wskazaniem:

- wyłączenia ze zmiany sposobu użytkowania
- pozysku grubizny poniżej przyrostu (brutto)
- odchodzenia od zrębów zupełnych na rzecz rębni udoskonalonych

- zachowanie biologicznej różnorodności lasów:

- systematyczna przebudowa drzewostanów dostosowanych do siedliska (aktualnie dominuje sosna - 81%)
 - objęcie ochroną jako tzw. „użytki ekologiczne” obszarów w sołectwach Czarnia Mała, Przywitowo, . . . Ruda oraz inne pozostałości ekosystemów nie oznaczone na Rysunku Studium..
-

- utrzymanie zasobów lasów o funkcji ochronnej
- ochrona, opieka różnych gatunków fauny w lasach pełniących pożyteczną rolę w ochronie lasów
- *podwyższanie zdrowotności lasów i przeciwdziałanie zagrożeniom poprzez:*
 - wprowadzenie drzewostanów mieszanych pod względem gatunkowym
 - utrzymanie właściwego stanu zwierzyny
- *utrzymanie wysokiej przydatności turystycznej lasów kompleksu Skrwilno-Otocznia oraz urządzenie dla wykorzystania turystycznego tj. szlaki turystyczne, parkingi, polany wypoczynkowe, punkty widokowe*
- *przy pozyskiwaniu drewna wskazane:*
 - odchodzenie od zrębów zupełnych na rzecz rębni udoskonalonych
 - stosowanie technik przyjaznych dla środowiska
- *zwiększenie zasobów leśnych*
 - - systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo o wielkości areалу około 1700 ha (lesistość gminy wzrosłaby do około 38%)
 - wprowadzenie upraw gatunków drzew szybkorosnących z przeznaczeniem dla przemysłu drzewnego
 - zadrzewienia i zakrzaczania wzdłuż cieków wodnych i przy drogach.

4.5. KIERUNKI I ZASADY ROZWOJU ROLNICTWA

Główne kierunki rozwoju to:

- utrzymanie wysokiego stanu pogłowia zwierząt gospodarskich
- ukierunkowanie rolnictwa na produkcję „zdrowej żywności”
- aktywizacja dla wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Główne zasady rozwoju:

- rozwój produkcji roślinnej i zwierzęcej w zgodności z warunkami naturalnymi
- nie wskazane zmniejszanie obszarów rolnych wysokiej wartości
- nie właściwe prowadzenie działań uciążliwych dla środowiska przyrodniczego.

Na podstawie uwarunkowań rozwoju wyodrębnione zostały następujące obszary rolnicze:

4.5.1. Obszary o wysokiej wartości rolniczej do wspierania produkcji rolnej ze wskazaniem rozwoju rolnictwa ekologicznego

Występują w dwóch kompleksach na obszarze gminy:

- kompleks o powierzchni ok. 1000 ha obejmuje grunty sołectwa Kotowy oraz częściowo sołectwa Okalewo, Przywitowo, Budziska
- kompleks o powierzchni ok. 60 ha obejmuje część gruntów sołectwa Skrwilno.

Charakteryzują się:

- dominacją gruntów klasy bonitacyjnej IV-tej przy małym udziale klasy III-ciej
 - wysokim udziałem pszenicy, buraków cukrowych i roślin pastewnych w strukturze zasiewów w porównaniu do warunków glebowych
 - wysokim stanem pogłowia zwierząt inwentarskich w odniesieniu do przeciętnego w gminie szczególnie trzody chlewnej
-

Wskazane kierunki działania:

- przyspieszenie zmian struktury obszarowej indywidualnych gospodarstw rolnych w kierunku tworzenia gospodarstw towarowych, minimum powyżej 15,0 ha
- utrzymanie istniejących kierunków produkcji rolniczej (roślinnej i zwierzęcej) z wprowadzeniem zasad rolnictwa ekologicznego lub zintegrowanego:
 - utrzymanie i podnoszenie żyzności gleby (płodozmian, komposty, obornik, nawozy zielone)
 - równowaga produkcji roślinnej i zwierzęcej tj. samowystarczalność paszowo-nawozowa gospodarstwa
 - dążenie do utrzymania bogactwa gatunkowego roślin i zwierząt z dostosowaniem do warunków naturalnych (glebowe, klimatyczne)
 - zapewnienie warunków bytowych chowu zwierząt zgodnych z ich potrzebami gatunkowymi (pastwisko, wybiegi itp) oraz żywienie oparte na paszach własnych
- przemiany struktury wykształcenia zatrudnionych w rolnictwie oraz podnoszenia kwalifikacji, jako szansa na łatwiejsze przystosowanie się do obecnych przemian oraz przyszłych związanych z wejściem do Unii Europejskiej.

Nie wskazane jest:

- lokalizowanie nowej zabudowy i urządzeń nie związanych z rolnictwem
- lokalizowanie nowej zabudowy zagrodowej bez istotnego uzasadnienia z uwagi na bardzo niski udział obszarów rolnych wysokiej wartości
- rozdrobnienie gospodarstw indywidualnych.

4.5.2. Obszary o niskiej wartości rolniczej do utrzymania produkcji rolnej i rozwoju innych działań gospodarczych z szansą rozwoju agroturystyki

Są to tereny rolnicze występujące na obszarze całej gminy.

Najbardziej ich zwarte kompleksy występują:

- w środkowej części gminy - soł.: Skrwilno, Szucie, Szustek oraz Szczawno
- południowo-wschodniej części gminy - soł.: Czarnia Duża, Czarnia Mała, Mościska, Rak, Zambrzyce.

Obszary charakteryzują się:

- gruntami rolnymi wyłącznie V i VI klasy bonitacyjnej z czego grunty klasy VI stanowią powyżej 50%
- wysokim udziałem trwałych użytków zielonych - 40% i więcej, z czego kompleksy „Zambrzyca”, „Rak”, „Szustek-Szczawno”, „Okalewo” należą do dobrze zagospodarowanych
- przewagą udziału bydła w tym krów w ogólnym pogłowie zwierząt
- dominacją żyta (ok. 60-70%) w strukturze upraw rolniczych.

Działania w tych obszarach winny być ukierunkowane na:

- tworzenie dużych gospodarstw rodzinnych o podstawowym profilu produkcji zwierzęcej, gdzie produkcja roślinna będzie głównie nastawiona na produkcję pasz
 - aktywizację wsi dla rozwoju wielofunkcyjnego:
 - a) w celu tworzenia nowych miejsc pracy lub jako dodatkowe źródło utrzymania dla rolników: zakłady rzemieślnicze usługowe i produkcyjne, przetwórstwo
-

b) dla współpracy z innymi działami gospodarki jak: szkółkarstwo dla potrzeb gospodarki leśnej, produkcja „zdrowej żywności”, chów koni i pszczelarstwo dla rozwoju agroturystyki oraz innych form turystyki.

W obszarach wskazany jest rozwój działań inwestycyjnych dla potrzeb agroturystyki, usług produkcji w oparciu o istniejącą zabudowę zagrodową i inną niewykorzystaną. Możliwe są również działania inwestycyjne w terenach niezabudowanych korzystnie usytuowanych w stosunku do mediów infrastruktury (zabudowa mieszkaniowa, produkcyjna, usługowa i inna).

Nie właściwe jest natomiast wprowadzenie produkcji, działań, lokalizowanie obiektów uciążliwych bądź mogących pogorszyć stan środowiska przyrodniczego nie związanych z obsługą rolnictwa gminy.

4.6. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

† *Turystyka* w oparciu o walory i zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego winna być *nową szansą* dla rozwoju gminy.

Wskazane formy rozwoju turystyki i rekreacji:

- turystyka wędrowniczo-krajoznawcza: piesza, rowerowa, wodna, konna wyznaczonymi szlakami o charakterze tranzytowym lub w powiązaniu z wypoczynkiem pobytowym
- turystyka weekendowa: wypoczynek sobotnio-niedzielny głównie w oparciu o tereny turystyczne nad J. Skrwileńskim (pola biwakowo-namietowe, sportowe, plaża) oraz nad J. Urszulewskim
- turystyka pobytowa - w oparciu o:
 - budownictwo letniskowe nad J. Urszulewskim przy założeniu, że minimalna powierzchnia działki letniskowej w terenach o zaistniałych działaniach inwestycyjnych wyniesie minimum 600 m² a w pozostałych terenach 1000-1500 m²
 - w powiązaniu z rolnictwem - „agroturystyka” - głównie w obszarach o niskiej wartości rolniczej a wysokich walorach przyrodniczych z wykorzystaniem „zdrowej żywności”, bogactwa runa leśnego, możliwością wędrowania, łowiectwa i uczestnictwa w życiu wsi.

Rozwój bazy zagospodarowania szlaków turystycznych to:

- wyznaczenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, pieszych, rowerowych
 - o znaczeniu lokalnym
 - * Skrwilno - Szczawno - Okalewo - Szucie - Skrwilno
 - * Skrwilno - Zambrzyca - Ruda - Skrwilno
 - * Skrwilno - Ruda - Urszulewo
 - o znaczeniu ponadlokalnym
 - * Urszulewo (J. Urszulewskie - gr. gminy) - Ruda - Skrwilno - Szustek - Okalewo - gr. województwa (Kipichy, gm. Lubowidz, woj. ciechanowskie)
- urządzenia bazy dla szlaku kajakowego PTTK, „Szlak Skrwy” o znaczeniu ponadlokalnym
 - Skrwilno - Ruda - Zambrzyca - Jezioro Urszulewskie - granica województwa (J. Szcutkowskie).

Szlaki poprowadzone zostały w oparciu o możliwości zwiedzania: obiektów zabytkowych w Skrwilno i Okalewie, miejsce pamięci narodowej, osobliwości przyrodniczych i krajoznawczych.

- urządzenie plaży, kąpieliska, terenów biwakowych nad J. Skrwileńskim:
 - teren plaży o pow. ok. 3,5 ha
 - tereny biwakowo-namietowe z programem sportowym i gastronomiczno-handlowym - ok. 14,0 ha
- rozwój bazy gastronomicznej, kulturalnej, sportowej - głównie we wsiach Skrwilno i Urszulewo oraz informacji turystycznej we wsi Skrwilno.

4.7. ZASADY GOSPODAROWANIA W OBSZARACH ZABUDOWANYCH

Uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania obszarów zabudowanych wpłynęły na ustalenia następujących zasad gospodarowania dla tych obszarów:

- adaptacja zabudowy usługowej oznaczonej symbolem „Z-U”, o charakterze publicznym oraz obsługi różnych działów gospodarki (rolnictwo, leśnictwo i inne) z możliwością rozbudowy, modernizacji zmiany funkcji na inną nie sprzeczną z funkcją otaczającą
 - adaptacja zabudowy mieszkalnej (wielu i jednorodzinnej, zagrodowej) oznaczonej symbolem „Z-MU”:
 - z możliwością wprowadzenia usług nieuciążliwych w parterach budynków szczególnie w centralnej części wsi Skrwilno
 - z dopuszczeniem wprowadzenia usług uciążliwych o ile strefa uciążliwości będzie się mieścić w granicy własności w zabudowie rozproszonej
 - adaptacja zabudowy produkcyjnej i usług o symbolu „Z-PU” z dopuszczeniem przekształceń i zmiany funkcji pod warunkiem nienaruszenia funkcji terenów otaczających
 - adaptacja zabudowy usług leśnictwa oznaczonych symbolem Z-UL z możliwością rozbudowy, modernizacji, wprowadzenia funkcji nie sprzecznych z funkcją terenów otaczających oraz przepisami szczególnymi. W terenie o symbolu Z-UL₁ dopuszcza się wprowadzić funkcję mieszkalnictwa na powierzchni ok. 0,7 ha poza strefą uciążliwości stacji paliw płynnych przy założeniu, że minimalna powierzchnia działki wyniesie 1000 m²
 - możliwa realizacja zabudowy w lukach istniejącej zabudowy o funkcji niesprzecznnej z funkcją terenów otaczających
 - modernizacja, przebudowa istniejącej zabudowy lub nowa zabudowa plombowa w terenach objętych ochroną konserwatorską powinna być zgodna z wymogami konserwatorskim
 - wprowadzenie infrastruktury technicznej zgodnej z wymogami ochrony środowiska: kanalizacja, ogrzewanie gazowe, olejowe szczególnie dla zabudowy zwartej i usług.
- Zasady wynikające z uwarunkowań ochrony zasobów i walorów środowiska kulturowego - zawarto w rozdz. 4.2.

4.8. KIERUNKI ROZWOJU OBSZARÓW PREFEROWANYCH DO DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH

1) Obszary o kierunku usługowym - oznaczone symbolem „P-U”

Jest to obszar we wsi Skrwilno położony centralnie oraz teren własności komunalnej we wsi Ruda, przeznaczony do realizacji usług publicznych: oświata, kultura, zdrowie, gastronomia, administracja i inne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.

Przy realizacji usług wskazane jest:

- odejście od bryły klockowej
- nawiązanie do architektury harmonizującej z krajobrazem naturalnym przy wykorzystaniu „dobrej tradycji regionalnej”

- wysokość zabudowy nie może powodować dysharmonii w układzie przestrzennym wsi
- zabezpieczenie miejsc parkingowych
- zagospodarowanie terenu wzbogacające istniejące walory krajobrazowe.

+ 2) *Obszary o kierunku mieszkaniowo-usługowym - oznaczone symbolem „P-MU”*

Są to tereny wyznaczone głównie wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

Przeznaczone są do realizacji wszystkich form mieszkalnictwa oraz usług towarzyszących, nieuciążliwych.

Polityka zagospodarowania terenów:

- preferencja budownictwa jednorodzinnego przy wielkości działki powyżej 1000 m² we wsi Skrwilno i Okalewo, w pozostałych wsiach nawet powyżej 1500 m²
- wysokość zabudowy i architektura obiektów winna być zharmonizowana z krajobrazem naturalnym
- zachowanie linii zabudowy wg parametrów technicznych ustalonych odpowiednio dla dróg
- usługi towarzyszące wolnostojące lub wbudowane winny mieć zabezpieczone miejsca parkingowe
- unieszkodliwianie opadów płynnych dla wsi Skrwilno, Urszulewo, Okalewo, Przywito-wo, Czarnia Duża i Czarnia Mała docelowo systemem grupowym oczyszczania ścieków a w okresie przejściowym systemem indywidualnym, w pozostałych wsiach systemem indywidualnym
- obszar oznaczony symbolem „P-MU1” we wsi Skrwilno, dla którego wymagane jest wyznaczenie układu komunikacyjnego wymaga opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Dopuszczyć można lokalizację usług uciążliwych o ile:

- uciążliwość będzie się mieścić w granicy własności
- obiekt nie będzie dysharmonizował z otaczającą zabudową i podstawowym przeznaczeniem terenów
- gospodarka odpadami będzie rozwiązana zgodnie w wymogami ochrony środowiska.

3) *Obszary o kierunku produkcyjno-usługowym oznaczone symbolem „P-PU”*

Są to tereny we wsi Skrwilno i Okalewo.

Funkcje terenów możliwe do realizacji:

- zakłady usług uciążliwych i produkcji w tym przetwórstwa rolno-spożywczego
- bazy, składy, magazyny, hurtownie
- urządzenia obsługi rolnictwa, leśnictwa oraz inne
- urządzenia komunikacji i infrastruktury technicznej.

Polityka zagospodarowania terenów:

- uciążliwość obiektów winna mieścić się w granicy własności działki
- obiekty i urządzenia nie będą powodowały degradacji środowiska przyrodniczego
- obiekty winny być estetyczne o architekturze harmonizującej z otoczeniem z zielenią izolacyjną
- usytuowanie zakładów winno zachować odległość od dróg wg parametrów technicznych ustalonych odpowiednio dla dróg.

W terenach produkcyjno-usługowych można dopuścić mieszkalnictwo dla właścicieli zakładów.

4.9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1) *Zaopatrzenie w wodę*

Z analizy gospodarki wynika, że gmina zwodociągowana jest w ca 35%. Należy zwrócić szczególną uwagę na utrzymanie istniejącej jakości wody gminnych ujęć oraz systematyczną rozbudowę sieci wodociągowej. Istniejące rezerwy wody w wielkości ca 60% oraz budowa nowych ujęć wody stworzą możliwości 100% zwodociągowania gminy.

2) *Gospodarka ściekowa*

Dla rozwiązania problemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków wyznacza się obszary o zróżnicowanym systemie oczyszczania:

- grupowy system oczyszczania zakłada się we wsiach: Skrwilno, Okalewo, Urszulewo, Czarnia Duża, Czarnia Mała, Przywitowo
- indywidualny system oczyszczania ścieków zakłada się we wsiach o rozproszonej zabudowie. Oczyszczanie ścieków odbywać się będzie poprzez indywidualne oczyszczalnie przydomowe lub zbiorniki bezodpływowe z koniecznością wywozu do punktu zlewnego na terenie gminnej oczyszczalni ścieków w Skrwilnie.

3) *Zaopatrzenie w ciepło*

W celu ograniczenia emisji do atmosfery SO_2 , NO_2 , CO z istniejących źródeł ciepła i kotłowni zakładowych zakłada się systematyczną modernizację i rozbudowę urządzeń grzewczych poprzez zastosowanie paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń. Paliwami ekologicznymi są: gaz ziemny wysokometanowy, gaz propan-butan, olej opałowy, energia elektryczna.

4) *Telekomunikacja*

Telekomunikacja posiada duże znaczenie dla rozwoju gminy. Aby osiągnąć docelowo 100% strefonizowania miejscowości, konieczna jest likwidacja ręcznej centrali starego typu oraz zainstalowanie nowoczesnej centrali cyfrowej o pojemności 710 NN w miejscowości Skrwilno oraz postawienie modułu wymienionego w Okalewie o poj. 220 NN. Zakłada się budowę kabli światłowodowych oraz rozbudowę lokalnej sieci kablowej.

5) *Zaopatrzenie w energię elektryczną*

Analizując obszar gminy pod względem zaopatrzenia w energię elektryczną można stwierdzić, że optymalny obszar zasilania z GPZ 110/15 kV Rypin nie pokrywa całego terenu gminy.

Zakłada się systematyczną modernizację i rozbudowę linii energetycznych średniego napięcia oraz budowę odpowiedniej ilości stacji transformatorowych 15/04 kV głównie napowietrznych związanych z rozwojem gminy.

Przewidywany w „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa wrocławskiego” przebieg projektowanej linii energetycznej 500 kV Białoruś-Niemcy przez teren gminy nie jest korzystny z uwagi na przyjęty kierunek rozwoju przestrzennego gminy.

6) *Zaopatrzenie w gaz*

Systematyczna realizacja gazyfikacji gminy zgodnie z opracowaną „Koncepcją programową gazyfikacji gminy Skrwilno” uzależniona jest od budowy projektowanego gazociągu zasilającego wysokoprężnego DN 300 Sierpc-Brodnica oraz możliwości finansowych gminy.

7) Gospodarka odpadami

Analizując gospodarkę odpadami należy stwierdzić, że istniejące wysypisko zabezpieczy potrzeby gminy w tym zakresie na około 20 lat.

Aby w pełni rozwiązać problem unieszkodliwiania śmieci, zakłada się zorganizowanie sieci taboru asenizacyjnego do zbierania z poszczególnych posesji w gminie i odwożenie na gminne wysypisko śmieci.

8) Regulacja stosunków wodnych dla potrzeb rolnictwa

Zakłada się realizację przedsięwzięcia melioracyjnego trwałych użytków zielonych, zadanie „Okalewo-Zofiewo”, na powierzchni 477 ha z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z ochrony środowiska przyrodniczego.

9) Istniejący cmentarz we wsi Skrwilno

Przewiduje się do zachowania i obsługi ludności całej gminy (dwie parafie). We wsi Okalewo wskazuje się tereny (kierunki) do lokalizacji cmentarza. Konieczne badania gruntowo wodne dla uszczegółowienia miejsca lokalizacji i wybór wariantu. Dla ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu cmentarza konieczne jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania.

4.10. KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

1) Komunikacja kołowa

Analizując układ komunikacyjny gminy Skrwilno można stwierdzić, że istniejąca sieć dróg w zasadzie wystarcza do obsługi terenu gminy. Konieczne jest jednak usprawnienie układu polegające na:

- łagodzeniu przebiegu dróg na łukach
- poszerzeniu jezdni na niektórych odcinkach
- stałym ulepszeniu nawierzchni dróg
- wprowadzeniu układu ścieżek rowerowych pokrywających się z wyznaczonymi trasami turystycznymi

Drogi gminne występujące na terenie gminy Skrwilno, w znikomej części posiadają nawierzchnię ulepszoną, zwykle są to drogi gruntowe. W miarę rozwoju gospodarczego poszczególnych rejonów gminy należy je sukcesywnie utwardzać przy czym winno się wówczas bezwzględnie przestrzegać wymogów normatywnych, co do szerokości korony dróg, szerokości jezdni, poboczy, łuków pionowych i poziomych. Przy regulacji szerokości dróg należy również brać pod uwagę potrzeby wynikające z funkcjonowania społeczności lokalnej.

Zakłada się, że korzystne będą następujące parametry szerokości pasa drogowego dla dróg:

- krajowych 25 m
- wojewódzkich 15-20 m
- gminnych (lokalnych) 10-15 m

Ranga dróg gminnych będzie systematycznie wzrastała, nie należy więc szukać tutaj oszczędności kosztem wykonania nawierzchni prowizorycznych oraz prowadzenia trasy dróg w sposób nie spełniający wymagań normatywnych dróg publicznych i potrzeb lokalnych.

Ścieżki rowerowe, których trasy pokrywają się z istniejącymi drogami, do czasu znacznego wzrostu ruchu pojazdów i rowerzystów – nie wymagają stosowania urządzeń segregujących ruch.

W miarę wzrostu natężenia ruchu zaleca się stosowanie trwałego rozdzielania jezdni od ścieżki rowerowej.

Szerokość ścieżki rowerowej przy łączeniu ruchu pieszego i rowerowego wynosi 2,5 m, szer. poboczy co najmniej – 0,25 m.

Analizując układ komunikacyjny wsi Skrwilno nasuwa się wniosek, że jest to układ przejrzysty, nie wymagający rozbudowy o nowe elementy. Oprócz układu podstawowego złożonego z ulic będących przedłużeniem dróg wojewódzkich we wsi zaznacza się układ obsługujący składający się z ulic lokalnych oraz dojazdowych.

Sieć układu obsługującego w miarę rozwoju terenów mieszkaniowych oraz działań inwestycyjnych będzie ulegała systematycznemu rozwojowi, należy dążyć do utwardzenia tych dróg, zapewniając dojazdy i dojścia piesze do obiektów zlokalizowanych wzdłuż ciągów drogowych.

2) Zaplecze techniczne motoryzacji

Elementy zaplecza technicznego gminy i wsi Skrwilno roz patrywać należy w zakresie:

- Stacji Paliw
- parkingów
- garaży

Wydaje się, że *Stacje Paliw* w Skrwilnie zaspakajają mieszkańców gminy w aspekcie zaopatrywania się w paliwa. W najbliższym czasie nie przewiduje się zatem potrzeby rezerwacji terenów pod budowę następnych stacji.

W miarę rozbudowy poszczególnych obiektów oraz budowy nowych - już na etapie sporządzania projektu - należy każdorazowo dokonywać analizy potrzebnej ilości *miejsc parkingowych* i rezerwować odpowiedniej wielkości tereny.

W miarę rozwoju budownictwa mieszkaniowego - głównie wielorodzinnego - zajdzie również potrzeba budowy skomasowanych *obiektów garażowych*. Do zabudowy garażowej doskonale nadają się tereny w strefach izolacyjnych niektórych obiektów.

3) Komunikacja zbiorowa

Należy z dużym prawdopodobieństwem założyć, że podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej na terenie gminy i wsi Skrwilno pozostanie nadal autobus.

Głównym przewoźnikiem - obok pojawiających się ostatnio linii prywatnych - pozostanie nadal Państwowa Komunikacja Samochodowa.

Istniejący we wsi plac przystankowy z poczekalnią dla pasażerów i stanowiskami dla autobusów aktualnie jest w stanie sprostać potrzebom wygodnej obsługi pasażerskiej; w przyszłości należy się liczyć z potrzebą jego modernizacji oraz rozbudowy.

Zakłada się, że kierunkiem rozwojowym winno być objęcie komunikacją zbiorową wszystkich miejscowości w gminie.

4) zasady gospodarowania przestrzenią w dziedzinie komunikacji

a) Modernizacja istniejących elementów drogowych jak:

- utwardzanie nawierzchni
- poprawa geometrii łuków w granicach pasa drogowego
- poszerzenie jezdni i korony drogi w granicach pasa drogowego
- budowa chodników

nie wymaga procedury zmian w istniejących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

b) Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych wzdłuż dróg należy stosować taką odległość zabudowy od dróg krajowych i wojewódzkich, aby uwzględnić ochronę użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem.

W celu spełnienia powyższego, odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni dróg krajowych i wojewódzkich należy stosować zgodnie z art. 43 Ustawy o drogach publicznych z 21 marca 1985r. (Dz. U. Nr 14 z 1985r).

Ponadto, ze względów ekologicznych, odległość zabudowy od dróg dla obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi zaleca się stosować zgodnie z obowiązującymi „Wytycznymi projektowania dróg” (PD) aktualne z 1995r.:

Odległość linii zabudowy od dróg

Tabela nr 13

Kategorie dróg	Obiekty przeznaczone na pobyt ludzi		
	mieszkanie i bud. użyteczności publicznej		budynki szpitalne sanatoria i wymagające szczególnej ochrony
	jednokondygnacyjne	wielokondygnacyjne	
Drogi krajowe o znaczeniu regionalnym drogi wojewódzkie	30 m	40 m	130 m

5) *Komunikacja kolejowa*

Zakłada się możliwość przebiegu przez teren gminy Centralne Magistrali Kolejowej o ile nie będzie zagrożeniem dla przyjętych kierunków rozwoju gminy.

4.11. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENŃ OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH

Dla rozwoju gminy są to obszary o kluczowym znaczeniu z uwagi na potrzebę dynamicznych przekształceń dla osiągnięcia zakładanych celów.

Przekształcenia obejmują obszary (strefy) mało przydatne do pełnienia funkcji lub tereny (strefy) na których nastąpiła degradacja zasobów środowiska, wymagające rekultywacji, rehabilitacji (przywrócenia obszarom utraconych wartości biologicznych, estetycznych, itp).

4.11.1. Obszar turystyczny wymagający uporządkowania struktury przestrzennej dla zachowania wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

Obszar objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w trakcie trwania procesu planistycznego.

Działania w obszarze winny zmierzać do:

- uporządkowania istniejącej zabudowy zagrodowej
- oceny i uporządkowania istniejącej zabudowy turystycznej
- rozwoju usług turystycznych ogólnodostępnych i towarzyszących tj. sportowo-rekreacyjnych, gastronomiczno-handlowych
- rozwiązań w zakresie unieszkodliwiania odpadów stałych płynnych zgodnych z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego dla zabudowy istniejącej i przewidywanej.

Wskazane jest:

- ustalić obszar ochrony jeziora, ogólnodostępny bez prawa zabudowy w oparciu o odpowiednie badania specjalistyczne
- przyjąć za minimalną powierzchnię działki letniskowej - wielkość 600 m² pow. w terenach o zaistniałych działaniach inwestycyjnych
- dążyć do ustalenia działek letniskowych o powierzchni 1000-1500 m² w terenach pozostałych
- wyznaczyć tereny wypoczynku weekendowego o ogólnej dostępności, tereny sportowe i zabaw dla dzieci
- wszystkie działania inwestycyjne uwarunkować równoczesnym rozwiązaniem zagadnień wod.-kan. zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz zorganizowanym wywozem odpadów stałych na gminne wysypisko
- usprawnić system komunikacji dla obsługi ruchu turystycznego w powiązaniu z drogą krajową nr 560.

4.11.2. Obszar trwałych użytków zielonych „Okalewo-Zofiewo” do przywrócenia wykorzystania gospodarczego z zachowaniem wartości ekologicznych

Sposób przekształceń polegał będzie na przywróceniu wartości rolniczej trwałym użytkom zielonym (pozyskaniu użytków zielonych dla celów gospodarczych).

Wysoka wartość ekologiczna obszaru wymaga:

- dostosowania przekształceń do wartości ekosystemu
- zapewnienia gospodarowania nie niszczącego, podtrzymującego zasoby, wspierającego naturalne siły przyrody, w tym przyjęcia koncepcji regulacji stosunków wodnych uwzględniającej pełne kryteria przyrodnicze.

4.11.3. Wody powierzchniowe pozaklasowe do rehabilitacji bądź rekultywacji

Rehabilitacja wód powierzchniowych winna polegać na przywróceniu co najmniej II klasy czystości. Ma to szczególne znaczenie dla rozwoju turystyki jako zakładanej szansy rozwoju gminy. Poprawa jakości wód wymaga gospodarowania w układzie zlewniowym „rekultywacja zlewniowa”.

Wskazane działania dla przywrócenia czystości wód to:

- przyspieszenie uregulowania gospodarki wod.-kan. na terenie gminy oraz współdziałanie z gminami sąsiednimi w obszarach zlewniowych
 - przyspieszenie realizacji przedsięwzięć „małej retencji”
 - zaniechanie jednostronnych melioracji osuszających
 - ograniczenia w stosowaniu chemizacji w rolnictwie w zlewni rzeki Skrwy a szczególnie na terenach źródliskowych
 - zalesienia obszarów źródliskowych rzeki Skrwy i Rypienicy oraz obszarów sąsiadujących z nimi
 - wszędzie gdzie to możliwe, wokół zbiorników i wzdłuż cieków należy uformować *trwale pasy roślinności ochronnej* („biologiczny filtr ochronny” przed zanieczyszczeniami obszarowymi)
 - w okresie kierunkowym, gdy wprowadzenie małej retencji, odcięcie punktowych i ograniczenie obszarowych źródeł zanieczyszczeń itp, nie przyniesie pożądanych efektów rozważać możliwość rekultywacji Jeziora Skrwilno (poprzedzona specjalistycznymi badaniami).
-

4.11.4. Obszary nieprzydatne rolniczo, do zalesień

Obejmują powierzchnię około 1700 ha najstabszych rolniczo gruntów głównie klasy bonitacyjnej VI i VIRz. Występują na obszarze całej gminy, ale największe powierzchnie w południowo-zachodniej części, w powiązaniu z istniejącymi zasobami leśnymi (pokazane na Rysunku Studium).

Zakłada się, że zalesienia zapewnią:

- wzmocnienie istniejących struktur najcenniejszych przyrodniczo obszarów i ich powiązań ekologicznych (istniejące zasoby leśne, trwałe użytki zielone, użytki ekologiczne projektowane)
- ochronę zasobów wodnych i zwiększenie retencji gruntowej (obszar źródłiskowy Rypienicy i Skrwy)
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi (wysoki udział gleb niezagospodarowanych głównie ze względów ekonomicznych)
- wzbogacenie istniejących walorów przyrodniczych.

Ponadto w aspekcie społeczno-gospodarczym zalesienia winny złagodzić bezrobocie (faktyczne i ukryte rolnicze).

Istniejącą zabudowę zagrodową na obszarach proponowanych do zalesień wskazuje się do adaptacji z możliwością wprowadzenia funkcji turystycznej, usług czy produkcji o charakterze niesprzecznym z podstawową funkcją obszaru.

Można dopuścić nową zabudowę o charakterze obsługi funkcji leśnej obszaru.

4.12. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCENIE POZOSTAŁYCH OBSZARÓW

Wymagają ustalenia specjalnych rygorów w stosunku do uciążliwych elementów zagospodarowania.

4.12.1. Obszary o bardzo niskim wyposażeniu infrastrukturalnym wymagające działań dla podniesienia jakości życia mieszkańców.

Obejmują południowo-wschodnią część gminy (Czarnia Duża, Czarnia Mała, Zambrzyce, Otocznia) oraz część wschodnią (soł. Szczawno, Rak, Mościska).

Działania w obszarze winny zmierzać do:

- umożliwienia korzystania z wodociągu
- wprowadzania preferencji dla indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej
- wspierania działań na rzecz telefonizacji wsi
- likwidacji niedoborów energii dla umożliwienia rozwoju aktywności gospodarczej mieszkańców
- gazyfikacji gminy
- utwardzenia dróg gminnych dla udostępnienia korzystania z komunikacji zbiorowej oraz usprawnionego dostępu do usług oświaty, ochrony zdrowia czy kultury.

4.12.2. Tereny poeksploatacyjne do rekultywacji

Obejmują wyrobiska, głównie po eksploatacji piasków i żwirów (istniejące i przewidywane). Większe występują w rejonie miejscowości: Szczawno, Urszulewo, Klepczarnia, przewidywane w rejonie Szczawno, Warszawa.

Rekultywacja terenów spoczywa na przedsiębiorcy prowadzącym eksploatację po zakończeniu wydobywania.

Sposób rekultywacji wyrobisk winien minimalizować ujemne skutki eksploatacji.

Wydobycie powinno odbywać się ze złóż udokumentowanych i na podstawie koncesji (w odniesieniu do kopalni pospolitych obecnie wydaje wojewoda) zgodnie z zasadami techniki górniczej i ochrony środowiska.

Dla złóż w północnej części Urszulewa należy wprowadzić zakaz eksploatacji, gdyż tereny te tzw. ozy mogą stanowić atrakcję turystyczną.

Określenie szczegółowych zasad gospodarowania dla poszczególnych terenów przyszłych eksploatacji w granicach stref ochronnych nastąpi w dalszym procesie dokumentacyjno-planistycznym.

4.12.3. Tereny zgrupowania źródeł zanieczyszczeń atmosfery do uporządkowania gospodarki cieplnej

Obejmuje tereny położone w obrębie wsi Skrwilno, Okalewo.

Zasady gospodarowania:

- konieczne jest podjęcie odpowiednich przeciwdziałań, przede wszystkim technicznych technologicznych, usprawniających gospodarkę cieplną
- skazane jest wprowadzanie zieleni izolacyjnej.

Zanieczyszczenie powietrza nie może przekraczać wskaźników zawartych w obowiązujących przepisach prawa (obecnie Zarządzenie R.M z 30 września 1980 roku w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem - Dz. U. Nr 15, poz. 92)

4.12.4 Tereny wokół zbiorników wodnych i cieków do ochrony

Stanowiąc powinny „biologiczny filtr ochronny” przed zanieczyszczeniami obszarowymi, szczególnie w zlewniach wód użytkowanych rolniczo. Aby teren spełniał cele, jego szerokość powinna przekraczać 50-100 m.

Zasady gospodarowania:

- uformować trwałe pasy roślinności, średniej i wysokiej
- wprowadzić zakaz zabudowy kubaturowej oraz ogrodzeń
- uporządkować zabudowę istniejącą
- dokonywać zmian w ukształtowaniu powierzchni, mogących spowodować niekorzystną zmianę krajobrazu.
- na wyznaczonych terenach lokalizować wyłącznie wspólne urządzenia sportowo-rekreacyjne.

4.12.5. Tereny do wyznaczenia i zagospodarowania stref ochronnych ujęć wody

Tereny dotyczą projektowanych ujęć wód w miejscowości Skudzawy, Czarnia Duża (zgodnie z opracowaną dokumentacją, istniejące zasoby ujęć wody Okalewo, Skrwilno nie wymagają ustanowienia stref ochronnych pośrednich).

Przy opracowywaniu dokumentacji na w/w ujęcia należy opracować projekt stref ochronnych, zgodnie z Rozporządzeniem M.O.Ś.NiL z 5 listopada 1991 roku w sprawie ustanowienia stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz. U. z 1991r, Nr 116, poz. 504) zasady ogólne dotyczące zagospodarowania:

- zakaz prowadzenia robót, czynności powodujących negatywny wpływ na funkcję terenu
- przebudowa struktury użytkowania terenu w celu wytworzenia osłony biologicznej obiektu.

4.13. GŁÓWNE STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

4.13.1. Strefa aktywności gospodarczej „C”

Strefa ta obejmuje obszary wsi Skrwilno, Okalewo i Urszulewo o dominacji terenów zainwestowanych, których funkcje podstawowe będą następujące:

- *Skrwilno* - obsługa ludności o znaczeniu lokalnym (gminnym) w zakresie usług bytowych, obsługi rolnictwa, leśnictwa i turystyki oraz usług produkcyjnych
- *Okalewo* - turystyczno-usługowa w oparciu o istniejące zainwestowanie letniskowe oraz zakładany rozwój usług turystycznych, sportowych i gastronomiczno-handlowych.

Urszulewo -produkcyjno-usługowa, o parciu o istniejące zainwestowanie oraz tereny przewidziane do działań gospodarczych

Polityka postępowania:

- zachowanie terenów zabudowy układów osadniczych posiadających określenie wartości historyczno-zabytkowe w Skrwilnie i Okalewie
- uzupełnienia zabudowy w ramach istniejących funkcji
- polityka nowych procesów urbanistycznych zgodna z określoną funkcją terenów
- polityka wspomagania inicjatyw dla tworzenia nowych miejsc pracy.

4.13.2. Strefa utrzymania i wspierania funkcji rolniczych - „R”

Zajmuje obszar północno-wschodni gminy, sołectwa: Kotowy, częściowo Okalewo, Przywitowo, Budziska i Wólka. Jest to strefa dominacji terenów rolnych o dość dobrej wartości produkcyjnej.

Polityka postępowania:

- maksymalne ograniczenie nowej zabudowy, dopuścić tylko obiekty i urządzenia niezbędne do pełnienia podstawowej funkcji terenu
- preferowanie wprowadzania rolnictwa biodynamicznego (docelowo wykluczenie stosowania chemizacji w rolnictwie) poprzez ulgi w podatkach, organizację doradztw specjalistycznego
- ułatwiania finansowe przy wprowadzeniu nowej infrastruktury technicznej.

4.13.3. Strefa dostosowania działań gospodarczych do wartości środowiska przyrodniczego - „E”

Obejmuje dominujący obszar gminy, a największa jej część to system ekologiczny gminy.

Polityka postępowania:

- podporządkowanie wszelkich działań inwestycyjnych, eksploatacyjnych, produkcyjnych funkcji ekologicznej
- ochrona obszarów istotnych dla systemu ekologicznego lokalnego a głównie ponadlokalnego
- zachowanie lub dotwarzanie obszarów przewidzianych do włączenia w system ekologiczny
- rehabilitacja, rekultywacja obszarów zdegradowanych:
 - tereny wód powierzchniowych J. Skrwileńskiego, i J. Urszulewskiego
 - tereny poeksploatacyjne w Szczawnie, Urszulewie, Klepczarni

- tereny wokół zbiorników wodnych
- tereny zgrupowania źródeł emisji: wieś Skrwilno, Okalewo
 - dopuszczenie możliwości lokalizacji budownictwa mieszkaniowo-usługowego głównie wzdłuż istniejących dróg na głębokość do 100 m od linii rozgraniczających dróg
 - przekształcenia terenów nieprzydatnych rolniczo wg ustalonych kierunków
 - preferowanie rolnictwa biodynamicznego jako produkcji „zdrowej żywności”
 - preferencje dla rozwoju agroturystyki w formie finansowej, doradztwa, reklamy
 - preferencje dla rozwoju usług turystycznych.

4.14. GŁÓWNE KIERUNKI POWIĄZAŃ PRZESTRZENNYCH PONADLOKALNE

Gmina Skrwilno posiada wielorakie powiązania z zewnętrznym układem przestrzennym, w związku z czym nie wszystkie problemy można rozwiązać we własnych granicach administracyjnych.

Powiązania te zarysowują się w następujących rejonach, przestrzeniach gminy:

1) Zlewnia rzeki Skrwy, w tym obszar źródłkowy Skrwy w zakresie ochrony obszarów, rozwiązań gospodarki wod.-kan., prowadzenia działań gospodarczych uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju.

Obszar działań wspólny z gminą Lubowidz, Lutoń - woj. ciechanowskie.

2) Obszar stykowy północno-wschodniej części gminy z obszarami chronionymi (Góźnieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, „Zielone Płuca Polski”) w zakresie objęcia ochroną prawną, poszukiwania sposobów gospodarowania np. w kierunku zwiększenia atrakcyjności turystycznej.

Obszar działań wspólny z gminą Lubowidz - woj. ciechanowskie, gminą Świdziebnia - woj. toruńskie.

3) Trwałe użytki zielone „Okalewo-Zofiewo” w zakresie gospodarczego ich wykorzystania przy zachowaniu wartości przyrodniczych.

Obszar działań wspólny z gminą Rypin - woj. wrocławskie oraz gminą Świdziebnia - woj. toruńskie.

4) Obszar zlewni Jeziora Urszulewskiego w zakresie uporządkowania zagospodarowania turystycznego, rozwiązań gospodarki wod.-kan., zalesień, strefy ogólnodostępnej wokół jeziora.

Działania wspólne z gminą Rogowo - woj. wrocławskie oraz z gminą Szczutowo z woj. płockiego.

5) Obszar źródłkowy rzeki Rypienicy w zakresie uporządkowania gospodarki wod.-kan., zalesień i zadrzewień.

Działania wspólne z gminą Rypin

6) Obszar strefy ochronnej gminnego wysypiska odpadów stałych gm. Rypin w zakresie niepowiększania wielkości strefy na obszarze gminy Skrwilno, właściwego zagospodarowania strefy.

Działania wspólne z gminą Rypin.

5. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI

Osiągnięcie zamierzonych celów wymaga następujących instrumentów realizacji:

a) instrumenty planistyczne

Wśród nich do najważniejszych zaliczyć należy:

- opracowanie miejscowych planów
- opracowanie studiów specjalistycznych dotyczących odrębnych zagadnień, niekoniecznie należących do w/w planów, ale mogących ułatwić realizację celów założonych w planach miejscowych, w tym przez promocję walorów i możliwości gminy
- opracowanie wniosków, opinii, analiz na potrzeby opracowań realizacyjnych dotyczących np. zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną, osadnictwem na terenie gminy
- oceny wpływu inwestycji na środowisko
- plany ochrony przyrody, parków (po podwyższeniu rangi ochrony)

a) instrumenty pozaplanistyczne

Drugą ważną grupą instrumentów za pomocą których będzie można realizować założone cele, są instrumenty pozaplanistyczne.

Za najskuteczniejsze należy uważać wcielanie w życie przepisów umożliwiających kształtowanie:

- polityki kredytowej (istotne są ułatwienia)
- opłat lokalizacyjnych (koncesje, zwolnienia) i podatkowych (ulgi, obciążenia)
- opłat za korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego (opłaty za wodę, eksploatacja surowców kopalnych, zrzuty ścieków, składowanie odpadów),
- stosowanie kar za naruszanie przepisów oraz wykroczenie przeciwko środowisku przyrodniczemu

5.1. POLITYKA LOKALIZACYJNA

5.1.1. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w trakcie trwania procesu planistycznego.

Są to tereny:

- obszar korytarza technicznego (strefa odległości podstawowych gazociągów od obiektów terenowych) przebiegu magistrali gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300 i DN 100 oraz stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Ruda
- obszar do rozwoju funkcji turystycznej nad Jeziorem Urszulewskim - powierzchnia około 50 ha.

5.1.2. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

Są to:

1) Obszary inwestycji publicznych - art. 13 ust. 1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym:

- teren dla lokalizacji oczyszczalni ścieków w Urszulewie, Okalewie, Przywitowie, Czarni Dużej oraz Skrwilnie o ile proces inwestycyjny nie zostanie rozpoczęty przed 31 grudnia 1999 roku

- teren projektowanego ujęcia wody w Skudzawach i Czarni Dużej
 - przebiegi infrastruktury technicznej (kolektory) wod.-kan o ile nie będą przebiegać w liniach rozgraniczających dróg
 - teren predysponowany do zainwestowania we wsi Skrwilno o symbolu „P-MU-1” dla którego zagospodarowanie wiąże się z koniecznością wprowadzenia nowego układu komunikacyjnego (drogi publiczne)
 - teren dla lokalizacji cmentarza w Okalewie w wariantcie „ZC-1”, natomiast dla wariantu „ZC-2” o ile proces inwestycyjny nie zostanie rozpoczęty przed 31 grudnia 1999r.
- 2) Obszary, dla których obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów ustaw szczególnych np.:

obszary rolne do zalesienia - ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach, art. 14.

5.2. POLITYKA REALIZACYJNA

Ustalona została w oparciu o możliwości budżetowe gminy na najbliższy przedział czasowy do około 2005 roku.

1) Zakończenie prac planistycznych dotyczących:

- przebiegu magistrali gazowej wysokiego ciśnienia Sierpc-Brodnica
- obszaru przewidzianego do rozwoju funkcji turystycznej we wsi Urszulewo poprzez:
 - współpracę z Wojewódzkim Biurem Planowania Przestrzennego oraz innymi jednostkami i organami uczestniczącymi w procesie planistycznym
 - zapewnienie środków finansowych na prace związane z przebiegiem prac planistycznych

2) Kontynuacja prac dla realizacji gminnej oczyszczalni ścieków we wsi Skrwilno poprzez organizację środków finansowych i technicznych (budżet własny, kredyty i dotacje Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredyty bankowe).

3) Budowa szkoły w Okalewie - organizacja środków własnych oraz pozyskanie funduszy z budżetu centralnego.

4) Działania na rzecz wodociągowania i telefonizacji wsi poprzez:

- współpracę ze społecznościami lokalnymi
- organizację i pomoc finansową i techniczną
- współpracę z Telekomunikacją Polską SA lub inną tego typu jednostką.

5.3.. WNIOSKI DO STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WŁOCŁAWSKIEGO

- 1) Włączenie obszaru gminy do przyrodniczego obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”.
 - 2) Podniesienie formy ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy” do Parku Krajobrazowego łącznie z terenami przylegającymi nie objętymi dotąd ochroną prawną.
-

- 3) Z uwagi na położenie gminy na styku z województwami: toruńskim, ciechanowskim i plockim włączyć gminę do działań o charakterze międzywojewódzkim, międzyregionalnym, dla rozwiązywania wspólnych problemów:
 - poprawa jakości wód powierzchniowych
 - zagospodarowanie rejonów turystycznych.
- 4) Włączenie do „Rejestru zadań rządowych”:
 - zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo, położonych w obszarach objętych ochroną prawną i proponowanych w „Studium...” do ochrony
 - przedsięwzięcia związane z ewentualną lokalizacją Centralnej Magistrali Kolejowej.
- 5) Wnioskuje się o wyłączenie obszaru gminy Skrwilno z lokalizacji linii energetycznej wysokiego napięcia „Rosja-Niemcy”. Aktualnie projektowany przebieg linii jest zagrożeniem dla Obszaru Chronionego Krajobrazu „Źródła Skrwy” oraz przyjętego w „Studium...” rozwoju turystyki nad Jeziorem Urszulewskim

6. POTRZEBY OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Problematyka wymogów obronnych realizowana jest przez określona w „Studium...” politykę przestrzenną gminy.

1) w zakresie osadnictwa i infrastruktury społecznej

a) wyznacza się strefy aktywności gospodarczej we wsiach Skrwilno, Okalewo, Urszulewo.

Ponadto przewiduje się:

- możliwość rozwoju zabudowy mieszkaniowej w większości wsi gminy
- obszary produkcyjno-usługowe kształtuje się poza obszarami intensywnej zabudowy mieszkaniowej w Okalewie i Skrwilnie

b) w celu m.in. zabezpieczenia rozprzestrzeniania się pożarów zaleca się realizować pasy zieleni izolacyjnej szczególnie rozdzielającej obszary o różnym sposobie użytkowania

c) nowe realizowane budynki a w szczególności obiekty użyteczności publicznej, mieszkalne (o podwójnym przeznaczeniu) powinny mieć podpiwniczenia umożliwiające ich zaadaptowanie na ukrycie typu II dla ochrony ludności.

2) w zakresie turystyki wypoczynkowej

a) w rejonie J. Urszulewskiego zakłada się uporządkowanie zagospodarowania turystycznego sporządzeniem planu miejscowego

b) preferuje się rozwój turystyki krajoznawczej.

3) w zakresie zagadnień wodno-kanalizacyjnych i gospodarki wodnej

a) celem zwiększenia dostaw nieskażonej wody pitnej dla ludności planuje się budowę wodociągów grupowych na bazie następujących ujęć wody:

- istniejących we wsiach: Skrwilno, Okalewo
- planowanych we wsiach Czarnia Duża, Skudzawy

b) zbiorniki lub hydranty dla celów p.poż. mogą być umiejscowione wg potrzeb we wszystkich obszarach funkcjonalnych

c) w celu poprawy jakości wód powierzchniowych zakłada się przyspieszenie realizacji oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacyjną w miejscowości Skrwilno.

4) w zakresie przemysłu i usług produkcyjnych:

- wyznacza się obszary rozwoju funkcji produkcyjno-usługowej w sołectwach: Skrwilno, Okalewo aby umożliwić dalszy rozwój małych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz rzemiosła produkcyjnego, baz, składów i magazynów.

5) w zakresie komunikacji i transportu

Właściwe warunki ewakuacyjne zapewnia się przez:

a) utrzymanie istniejącej sieci dróg oraz uregulowanie pasów technicznych dróg oraz linii zabudowy zgodnie z obowiązującymi przepisami dla zapewnienia właściwej przepustowości

b) możliwość usytuowania urządzeń komunikacji wzdłuż dróg.

6) w zakresie elektroenergetyki

- perspektywicznie dostawy energii elektrycznej dla gminy zabezpieczy się dodatkowo przez modernizację i rozbudowę linii energetycznych średniego napięcia oraz budowę stacji trafo 15/0,4 kV.

7) dla zachowania bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

Zaleca się wyznaczenie stref izolacyjnych od uciążliwych bądź szkodliwych obiektów kubaturowych i liniowych jak np. projektowana linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia, oczyszczalnie ścieków, wysypisko śmieci, projektowany gazociąg, itp.

8) w zakresie łączności

- a) zakłada się zainstalowanie nowej centrali cyfrowej o poj. 710 NN w Skrwilnie i poj. 220 NN w Okalewie
- b) zakłada się rozbudowę lokalnej sieci kablowej.

9) w zakresie polityki lokalizacyjnej

Aspekty obronne powinny być uwzględnione:

- a) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- b) w warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu sporządzonych dla obszarów nie wymagających miejscowych planów.

7. SŁOWNIK WAŻNIEJSZYCH POJEĆ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY (zwane „studium”) - opracowanie planistyczne określające politykę przestrzenną prowadzoną przez samorząd lokalny z uwzględnieniem uwarunkowań, celów i kierunków polityki przestrzennej państwa, służące m.in. do koordynacji działań w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. „Studium” nie jest przepisem gminnym.

POLITYKA PRZESTRZENNA - działalność organów administracyjnych zmierzająca do osiągnięcia określonych celów. Polityka zawiera zadania i kierunki działań, w tym szczególnie przedsięwzięcia publiczne oraz instrumenty i środki jej realizacji (Poradnik metodyczny IGPIK, Kraków, 1996r.).

REJESTR ZADAŃ RZĄDOWYCH - rejestr zawierający zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych (art. 57 ust. 1a). Zadaniem dla realizacji celów publicznych jest każda działalność państwa lub gminy, wynikająca z ustaw, wymagająca ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest finansowana w całości lub części z budżetu państwa lub gminy (art. 13 ust. 3 - ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym).

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ - rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych (Ustawa z dnia 29.08.1997r., o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska). Zrównoważony rozwój określany jest również jako „ekorozwój”.

REHABILITACJA - działania mające na celu przywrócenie utraconych wartości przez stosowanie odpowiednich zabiegów.

REKULTYWACJA - zespół działań technicznych mających na celu przywrócenie zniszczonym lub zdegradowanym terenom (glebom, krajobrazom) ich pierwotnej sprawności i wartości biologicznej, estetycznej.

ROLNICTWO EKOLOGICZNE - system gospodarowania oparty na sfsowaniu środków naturalnych nie przetworzonych technologicznie (komposty, nawozy organiczne) dla zapewnienia żyzności gleby, zdrowotności zwierząt oraz wysokiej jakości produktów. (Rolnictwo ekologiczne, Warszawa, 1993r.).

ROLNICTWO ZINTEGROWANE - „złagodzona” forma rolnictwa ekologicznego gdzie nadal stosuje się środki ochrony roślin i nawozy przemysłowe ale na ściśle określonych, minimalnych poziomach, w przekonaniu, że nie wpływa to negatywnie na środowisko (Rolnictwo ekologiczne, Warszawa, 1993r.).

ABIOTYCZNE ŚRODOWISKO (abiotyczne składniki, czynniki) - nieożywione elementy środowiska przyrodniczego obejmujące np. rzeźbę terenu, skały, klimat, wodę.

BIOTYCZNE ŚRODOWISKO (biotyczne składniki, czynniki) - żywe elementy środowiska obejmujące m.in. roślinność, faunę, człowieka.
